

Romania 2020

noi ambitii,
provocari si
posibilitati

**Interesul national
intr-o lume in schimbare**

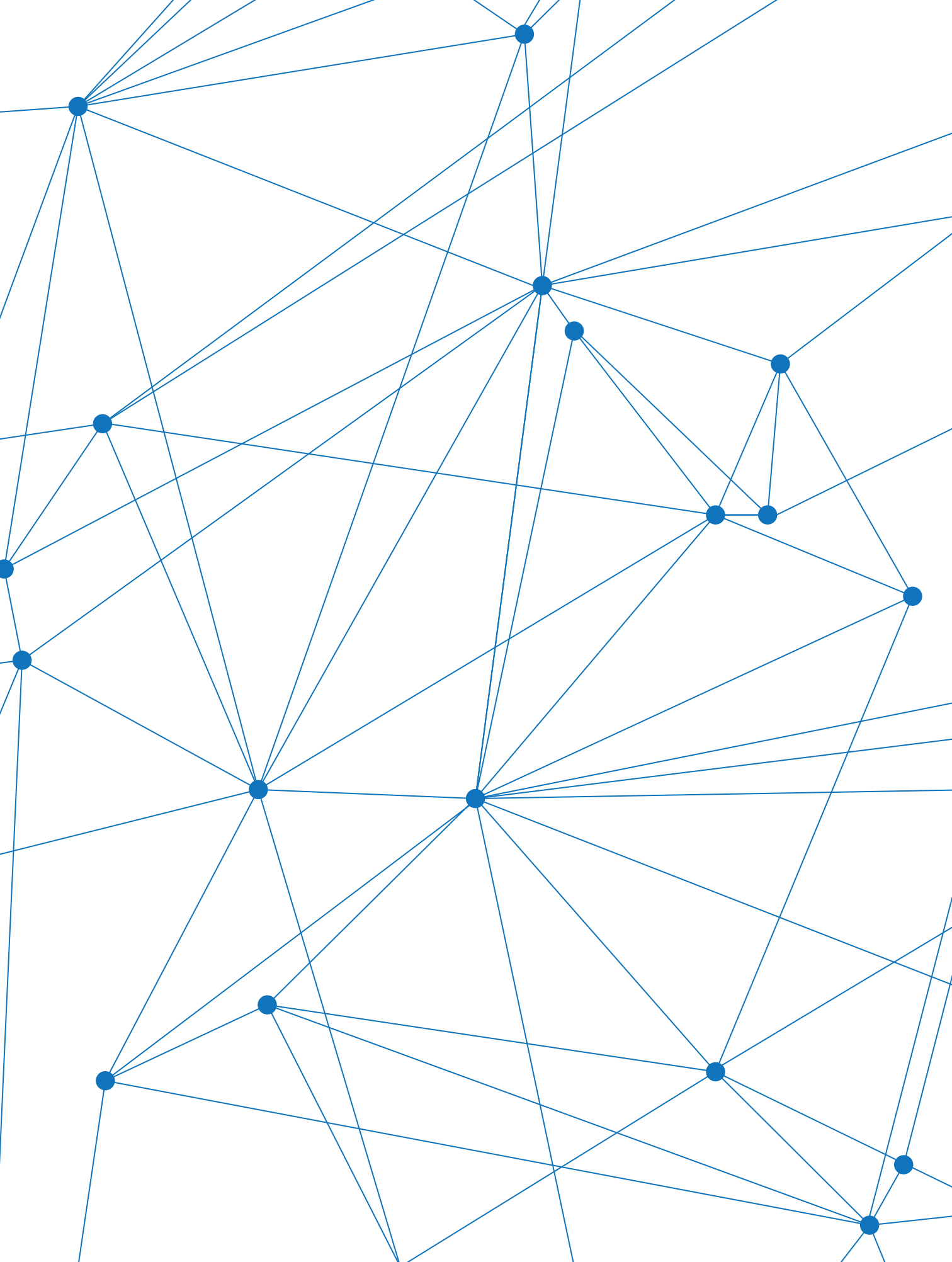
Decembrie 2013

© Toate drepturile asupra acestei publicatii apartin autorilor. Reproducerea integrala sau partiala a textului este posibila numai cu acordul prealabil al acestora.

CUPRINS

ELEMENTE PRELIMINARE	1
Despre acest document	1
Consideratii metodologice	1
SUMAR EXECUTIV	3
Noul drum strategic al Romaniei - o posibila viziune	3
INTRODUCERE	6
Structura documentului si premise de lucru	7
CONTEXTUL INTERNATIONAL SI REGIONAL	10
Uniunea Europeana	10
Rusia	11
China	11
Importanta relatiei transatlantice	12
CONTEXTUL INTERN	14
PILONII INTERESULUI NATIONAL	17
GARANTAREA SI CRESTEREA SECURITATII NATIONALE	18
Context	18
Resurse si constrangeri	19
Aspiratii si prioritati	20
Recomandari de politici publice	22

DEZVOLTAREA ECONOMICA DURABILA	23
Politica de stabilitate macroeconomica din perspectiva interesului national	23
Context	26
Resurse	27
Constrangeri	27
Aspirati	28
Prioritati si recomandari de politici publice	29
Relatii economice externe	36
REGASIREA COERENTEI IDENTITARE SI A COEZIUNII SOCIALE	40
Resurse si constrangeri	40
Aspiratii si prioritati	41
Recomandari de politici publice	42
BUNA GUVERNANTA SI PROMOVAREA VALORILOR DEMOCRATICE	43
Context	43
Resurse si constrangeri	43
Aspiratii si prioritati	46
Recomandari de politici publice	47
Participanti la program	48
Contributori	50

ELEMENTE PRELIMINARE

Despre acest document

Institutul Aspen Romania si German Marshall Fund of the US Bucharest Office/BST au organizat incepand cu 2012 patru serii de dezbateri si au produs mai multe documente de parcurs. Documentul prezent este in mod egal reprezentarea continutului intelectual al acestor conversatii si expresia acestei comunitati. Nu este un sinopsis al dezbaterilor ci o sinteza a ideilor si solutiilor care speram este mai valoros decat suma partilor.

Acest text, si documentele intermediare pe care se bazeaza, nu implica in niciun fel opinia oficiala a institutiilor publice sau private pe care contributorii le reprezinta. In acelasi sens documentul nu reprezinta sau angajeaza opinia Institutului Aspen sau a GMFUS. Avem certitudinea valorii sale si credem ca sustinerea concluziilor sale de catre participanti este cea mai importanta garantie. Speram ca acest document are sa inspire si influenteze abordari si decizii.

Acest text este un produs de etapa care reflecta contributiile unui numar semnificativ de experti si a testat o metodologie. Aspen Romania si GMFUS au decis sa continue atat comunitatea cat si metodologia. Incepand din martie 2014 vom relua conversatiile in incercarea de a da mai

multa concretete acestui important produs colectiv.

De asemenea acesta nu este un exercitiu academic, teoretic. Din start organizatorii si contributorii si-au propus un proces si un produs care sa fie util practicienilor domeniului.

In acest sens documentul prezent priveste o "politica posibila a interesului national" nu o definitie. Documentul nu este o "evanghelie" a interesului national ci un "ghid de utilizare" pentru servitorii si constructorii interesul national. Dezbaterile si ansamblul dialogului au vizat sistematic atat stabilirea elementelor analitice comune cat si realizarea unei liste de prioritati de actiune. Setul de recomandari inclus in fiecare capitol reflecta acest lucru.

Consideratii metodologice

Organizatorii si participantii pornesc de la premiza ca este importanta in acest moment o abordare de continuitate care sa duca la o "anumita idee de Romania" care sa fie comuna majoritatii fortelor politice si cetatenilor. Ea nu exclude competitia de viziuni si ideologii, in schimb permite ordonarea prioritatilor si abordarilor

---

Este importanta in acest moment o abordare de continuitate care sa duca la o "anumita idee de Romania" care sa fie comuna majoritatii fortelor politice si cetatenilor

acestora in raport cu obiective comune impartasite.

In partea analitica a acestui document, unde se analizeaza vulnerabilitati culturale, politice si administrative, contributorii au constatat lipsa unei culturi a dialogului si natura fracturata a abordarilor strategice. Cu exceptia a foarte putine subiecte, clasa politica dar si societatea sunt adesea impartite si despartite. Nevoia de coerenta nu poate sa fie subestimata cand discutam de interesul national.

Integritatea teritorial geografica si culturala, modelul democratic de guvernare, economia de piata, apartenenta politica la Vest si asumarea reprezentarii intereselor romanilor de pretutindeni in paralel cu apararea valorilor multiculturale ale unui spatiu inclusiv in Romania sunt asemenea elemente comune. Plecand de la acestea,

initiatorii acestor dialoguri au invitat contributorii sa gaseasca un set de categorii de subiecte care sunt acceptate de toti ca setul de caramizi care fondeaza interesul national actualizat si influenteaza realizarea politicilor publice si private care-l investesc.

Pentru aceasta, in acest proiect, a trebuit sa fim atat inclusiv cat si sa ramanem la un numar restrans de participanti pentru ca dialogul sa fie posibil si angajant. Am construit o comunitate care include atat participanti care traiesc si lucreaza in Romania cat si participanti care locuiesc si lucreaza in strainatate. Contributiile acestora au fost facute exclusiv in nume personal. Metodologia de dezbateri a fost respectarea cu strictete a regulilor confidentialitatii si non-atribuirii. Lista integrala a participantilor este inclusa însă la finalul acestui document.

SUMAR EXECUTIV

Noul drum strategic al Romaniei – o posibila viziune

O data cu accesarea in NATO si UE Romania si-a atins obiectivele sale strategice primordiale post-1989. Acest succes a lasat insa un vacuum strategic, Romaniei lipsindu-i in ultimii 6 ani un obiectiv si o strategie urmatoare, care sa tina cont de noul statut de tara membra UE si NATO. In absenta obiectivului clar si a unei viziuni larg impartasite, ansamblul clasei politice se afla in dificultate in incercarea de a trasa noi ambitii strategice pentru Romania. Aceasta s-a datorat atat relaxarii imprimate de atingerea obiectivelor fundamentale, cit si problemelor interne care au sugrumat ambitiiile nationale. In mod paradoxal acest lucru diminueza dividendele succesului de ancorare strategica in UE si NATO.

Noul context regional ii ofera inasa Romaniei o noua oportunitate, pe care nu isi mai poate permite sa o rateze. Evolutiile conjugate ale SUA, UE, Rusiei si Chinei aduc o importanta reinnoita limitei estice a Uniunii Europene si, alaturi de pozitia geografica, ofera o noua oportunitate strategica Romaniei. Dupa retragerea din Afganistan, Asia Centrala va deveni regiunea in care Rusia, China si S.U.A. vor

concura pentru influenta. Noul Drum al Matasii, initiat ca obiectiv strategic de catre SUA si, cel putin pina acum, impins spre materializare de China, ofera Romaniei o oportunitatea de stat-pivot.

Pentru aceasta Romania trebuie sa-si consolideze pozitia de actor important in cadrul UE si NATO, sa isi dezvolte rolul regional semnificativ si, poate cel mai important, sa isi reconstruiasca coerenta identitara.

Constructia Romaniei pentru un asemenea obiectiv implica crearea unui climat investitional care va permite si sustine cresterea si dezvoltarea tarii pe termen lung. Pentru a asigura respectarea intereselor de securitate nationala intr-un moment in care Rusia poate profita de problemele UE, Romania trebuie sa-si dezvolte abilitatea de a putea alege si de a se face atractiva pentru investitorii cu bonitatea si perspectivele de dezvoltare cele mai bune la nivel global. De asemenea, avand in vedere rezervele energetice, Romania ar trebui sa investeasca in dezvoltarea abilitatii sale de a deveni furnizor regional. O astfel de situatie trebuie anticipata, acceptata si privita strategic la nivel diplomatic avand in vedere relatiile Romaniei cu Rusia.

Romania este acum direct legata de Europa Occidentala. Datorita

---

Noul Drum al Matasii, initiat ca obiectiv strategic de catre SUA si, cel putin pina acum, impins spre materializare de China, ofera Romaniei o oportunitatea de stat-pivot. Pentru aceasta Romania trebuie să-si consolideze pozitia de actor important in cadrul UE si NATO, sa isi dezvolte rolul regional semnificativ si, poate cel mai important, sa isi reconstruiasca coerenta identitara.

ratiunilor de tip culturale, istorice si proximitatii geografice fata de Rusia, Romania si-a directionat politica externa in intampinarea valorilor occidental-europene si americane. Succesul unei vizuni care face din Romania si regiunea celor trei mari dintre Marea Adriatica, Neagra si Caspica o punte strategica a occidentului catre Eurasia depinde de forta vocii Romaniei in UE si NATO. In acest sens intre politica sa externa si de securitate si reputatia ei internationala exista un continuum.

Romania trebuie sa construiasca pe nucleul de actiuni si activitati de cooperare care o fac un net contributor in cadrul Aliantei Atlantice in teatre de operatiuni si acasa. Desemenea trebuie sa formuleze si promoveze la nivelul UE politici de vecinatate si strategice europene credibile. Intre politica sa externa si cea europeana trebuie sa existe o aliniere. Pentru eficienta acestor abordari, parteneriatele sale strategice cu tari membre UE trebuie operationalizate.

Retragerea din Afganistan, pivotul american spre Asia si in sens extensiv, realinierea intereselor marilor puteri la nivel global sunt vazute de la Bucuresti atat ca motive de ingrijorare dar si ca oportunitati. Romania a urmarit formarea unor parteneriate strategice la nivel international dintre care cel mai important este cel cu S.U.A. Cele doua state au semnat recent un acord de tranzit pentru operatiunile de retragere a fortelor din Afganistan. De asemenea, pe teritoriul Romaniei exista baze americane de talie mica si mijlocie iar cea de la Kogalniceanu este inclusa in reseaua de distributie nordica.

Celalalt parteneriat important pentru Bucuresti este trilateralul Polonia-Turcia-Romania. Pana acum practica nu

a consemnat existenta unei cooperari intre cele trei state, dar ceea ce le leaga este istoria unei relatii similare cu Rusia. Toate cele trei tari au nevoie si vor sa construiasca relatii comerciale solide cu Rusia dar in acelasi timp trebuie sa se asigure ca interesele economice nu reduc autonomia nationala si nu afecteaza interesul national.

In cadrul U.E. Romania urmareste aderarea la zona euro si la zona Schengen si transformarea/eliminarea MCV. Ambele obiective depind de dezvoltarea socio-economica si credibilitatea Romaniei si de contextul politic, economic si electoral european. De aceea, in contextul in care UE se confrunta cu cea mai importanta criza din existenta sa de pana acum, Romania trebuie sa descopere modalitatea in care isi poate fructifica geografia de pUnte intre Est si Vest, Nord si Sud. Bogatiile minerale ii confera avantajul de a atrage investitii care sunt necesare cresterii economice. Astfel de investitii trebuie realizate avand in vedere parteneriatele strategice dezvoltate - care-i asigura respectarea interesului national din perspectiva securitara - si tinand cont de cheia sustinerii cresterii si dezvoltarii pe termen lung: progresul tehnologic.

Bucurestiul este capitala a Uniunii Europene cea mai apropiata de Dunare in cea mai putin utilizata sectiune a fluviului. Prin investitii, acest lucru poate constitui un avantaj redutabil prin transformarea Dunarii intr-un culoar comercial important la nivel regional. La Marea Neagra, portul Constanta poate deveni un centru comercial catre si dinspre Asia Centrala, Caucaz – avand in vedere strategia Noului Drum al Matasii care uneste Marea Caspica cu cea Adriatica prin Marea Neagra, formand un culoar in care avantajul transportului comercial ieftin trebuie

cuplat pentru Romania cu cel care rezulta din pozitionarea geografica naturala ca centru de tranzit.

Prin investitii, Romania poate deveni calea de comunicare, comert si investitii intre Vest si Est. Problema pe care o are in prezent Romania ca economie emergenta este perceptia unei slabe vizibilitati in mediile de afaceri si investitionale si a unei lipse de predictibilitate in zona politicilor publice si a climatului politic fluid. De aceea, crearea unui mediu intern stabil, caracterizat printr-un cadru institutional care sa asigure transparenta procesului decizional este un element cheie pentru dezvoltarea Romaniei si asigurarea unui rol regional.

INTRODUCERE

Atat din ratiuni externe cat si din motive care tin de criza de viziune interna, e nevoie de o regandire pe termen lung si de masuri imediate.

Un numar insemnat de concepte care fondeaza interesul unei natiuni raman perene. Dincolo de valori universale, sunt insa evolutii care tin de adoptarea unor institutii democratice si principii de guvernanta nationala economica si politica, evolutii globale si regionale. Asumarea unei geografii, schimbarea aliantelor, evolutia economica si demografica, toate sunt relevante pentru institutiile care operationalizeaza conceptul de stat doar prin raportarea la interesul national.

In acelasi timp, realitatea exercitiului de realizare a interesului national trece prin viziunea politica si cultura dominante intr-o societate. Politicile si solutiile dezvoltate la nivel politic si guvernamental nu pot sa aiba succes, in raport cu provocari interne si externe, decat daca sunt incadrate intre forma absoluta a expresiei interesului national si o viziune clara care permite traducerea acestuia in prioritati operationale.

Pentru Romania de azi, provocarile sunt multiple. Succesul ei ca natiune depinde de aderarea intregii societati, dse la elite si institutiile statului, politicieni si decidenti economici, si pana la ansamblul populatiei, la o viziune comuna a interesului national si a naturii provocarilor fundamentale carora Romania trebuie sa le raspunda.

Dupa aderarea la NATO si UE, obiective definite ca fiind de interes national de ansamblul societatii, Romania este lipsita de o viziune clara a prioritatilor sale. Fara un obiectiv extern si intern care sa-i coaguleze fortele, societatea nu gaseste nici coeziunea nici disciplina ceruta pentru eforturi similare.

Romania a avut un numar de incercari si proiecte de modernizare in cursul acestui secol si jumătate de existenta in forma unei politii coerente. Contextul extern si intern a deraiat aceste proiecte, producand rezultate amestecate. Astazi insa contextul este dificil dar, in acelasi timp, ofera si o oportunitate istorica fara precedent.

Acest lucru cere atat asumarea ambitiiilor consacrate ale Romaniei cat si actualizarea acestora cu noi ambitii care tin de contextul european, atlantic si global in care functioneaza astazi Romania.

Organizatorii¹ acestei serii de consultari au plecat de la nevoie dubla de ancorare a notiunii de interes national in realitatea contextului actual, pe de o parte, si de actualizare a ei prin prisma provocarilor la care Romania trebuie sa raspunda daca vrea sa aiba succes pe termen lung.

Obiectul acestui proces care s-a desfasurat pe parcursul a doi ani nu a fost elaborarea unei definitii comune a sensului interesului national, cu tot cu o citire perfect suprapusa a prioritaticilor. Interesul national, in definitia adoptata de grup, este dorinta unui stat de a isi apara valorile nationale si morale cu contributia resurselor sale umane, financiare, de timp si energie pentru a atinge scopuri clar definite. Interesul national reflecta identitatea unui stat – geografia acestuia, cultura, simpatiile politice, consensul social, precum si nivelul de dezvoltare economica. Intr-o democratie interesul national se afla la intersectia reprezentarilor populatiei si viziunilor politicianilor. Este o negociere permanenta, implicita, contextuala intr-o buna masura, nici unul dintre actori neavind o libertate totala de miscare.

Dificultatea vine din punerea in ordine a prioritaticilor si articularea unor cai critice de actualizare si agreare unor prioritati impartasite si, pe cat posibil a unor ierarhii de prioritati.

Acesta a fost obiectul dialogurilor interesului national.

---

1 *Institutul Aspen Romania si German Marshall Fund of the US Bucharest Office/BST*

Structura documentului si premise de lucru

Autorii si contributorii la dialoguri au agreat **patru piloni fundamentali** pentru operationalizarea interesului national. Mai jos urmeaza o succinta prezentare a premiselor de la care au plecat ei atunci cand au incercat sa schiteze textul de fata prin prima acestor piloni.

Politica de securitate, externa si de aparare, inclusiv politica de aliante

Implica consacrarea si sustinerea apartenentei la NATO prin masuri legate atat de eficienta contributiei actuale (in teatre de operatiuni aliante) specializare (intelligence, special operations, etc.) cat si dezvoltarea ancorarii aliante in Romania (Scutul Anti-Racheta si Deveselu, portul Constanta, centrul de excelenta NATO de la Oradea); implica dezvoltarea capabilitatilor si interoperabilitatii cu aliatii a Fortelor Armate Romane, precum si dezvoltarea instrumentelor analitice si diplomatice care sa intareasca vocea Romaniei in cadrul NATO; are in vedere contributia romaneasca la cresterea coerenței si eficientei politicii externe si de aparare Europene intr-o logica “*UE as a global power*”, incluzandu-se si depinzand intr-o anumita masura de politica UE de vecinatate in *regiunea celor trei mari*: Adriatica, Neagra si Caspica; prevede o contributie romaneasca la transformarea regiunii (si implicit a Romaniei) in *puntea strategica si economica a Vestului* in Eurasia inclusiv prin dezvoltarea relatiilor UE si NATO cu statele PE, Zona Caspica si Asia Centrala si de Est; prevede concretizarea parteneriatelor strategice si dezvoltarea dimensiunii non-politice a acestora.

Economia si guvenanta economica

Include componenta de dezvoltare sociala, folosirea geografiei si resurselor si ancorarea la o economia globala aflata in transformare accelerata; implica atat cresterea PIB la media UE cat si dezvoltarea unei economii care sa pregateasca Romania pentru competitia regionala si globala a secolului XXI; ia in calcul implicatiile emergentei unei economii globale in paralel cu o economie digitala; recunoaste nevoia unor transformari fundamentale legate de competitivitate; asumarea unor obiective de politica economica si de dezvoltare sunt posibile in cadrul unei viziuni clare si impartasite despre *“modelul economic pentru Romania”*; recunoaste realitatea dependentei de investitii a dezvoltarii economice si subliniaza elaborarea conditiilor pentru atragerea de jucatori care sa se alinieze cu nevoile interne; asuma mentinerea obiectivului legat de apartenenta la zona euro si implicit a echilibrelor macro-economice cerute de moneda unica; are in vedere realizarea componentei economice a ancorarii globale a Romaniei prin proiecte trans-regionale; cauta sa articuleze si sa se integreze in viziunea strategica a regiunii noastre ca *“punte strategica a Vestului”* are un echivalent economic in conectarea regiunii la noul drum al matasii – the *“New Silk Road”*; concretizarea viziunii de dezvoltare economica in proiecte sectoriale.

Reputatia si identitatea nationala inclusiv recastigarea mandriei nationale

Asuma nevoia refondarii si reinvestirii cu importanta a elementelor care vizeaza calitatea educatiei de

toate gradele – in paralel cu efortul de crestere a calitatii vietii; include asumarea dialogului cultural intercomunitar si regandirea identitatii nationale pentru asumarea diasporilor romanesti (nu doar etnice ci si constitutive) istorice si contemporane si a vecinatatii geografice, relatia cu tarile locuite de romani si alte nationalitati prezente in Romania; urmareste reasezarea dezbaterii publice intr-o logica a valorilor; propune investitii in media de calitate si gestionarea pro-activa a calitatii continutului; recunoaste nevoia de asumare a proiectelor culturale si identitare simbolice de mare anvergura si vizibilitate; prevede utilizarea sistematica si extensiva a cadrului legal si politic european pentru apara drepturile si interesele cetatenilor romani; solicita asumarea si construirea unei politici eficiente de integrare nationala a comunitatilor izolate si cu risc de imagine fondata pe refuzul absolut al politicilor discriminatorii, izolarii si criminalizarii; recunoaste realitatea ca saracia, inegalitatile si polarizarea excesiva sunt principali factori de vulnerabilitate reputationala si sursa de slabiciune interna cronica; asuma combaterea agresiva a saraciei si asigurarea de coeziune si solidaritate la nivel de persoane si comunitati ca parte integranta a efortului de crestere reputationala si identitara.

Buna guvernanta in sens politic, economic, administrativ si juridic

Acest text vede buna guvernare ca pe o coloana vertebrala a statului si punctul critic al vulnerabilitatii interesului national; o abordeaza ca pe o sursa a respectabilitatii dar si a eficientei unui stat modern; consider ca buna guvernanta este determinata de doua conditii: competenta actorilor si modul

de functionare a institutiilor; textul de fata recunoaste necesitatea continuarii investitiilor si a angajarii vointei politice, care presupune asumarea unor eforturi public private legate de proiecte de guvernanta economica si sociala; propune utilizarea resurselor financiare si de

expertiza prevazute de instrumentele de asistenta tehnica la nivel UE pentru crearea zonelor de competenta esentiale pentru buna guvernare; sustine necesitatea continuarii eforturilor de depolitizare si intarire a independentei, calitatii si eficientei justitiei.

Concluziile celor patru runde de discutii arata o anumita convergenta a contributiilor asupra a patru seturi de obiective care sunt in masura sa defineasca operationalizarea unei "politici a interesului national" in orizontul 2020:

- ⇒ *Evolutia Romaniei intr-un actor semnificativ si influent in UE si NATO*
- ⇒ *Profilarea Romaniei ca actor regional semnificativ si credibil*
- ⇒ *Redobindirea coerentei identitare (mandrie nationala, reputatie)*
- ⇒ *Promovarea unui model de dezvoltare economica si sociala*

CONTEXTUL INTERNATIONAL SI REGIONAL

In Europa, guvernele statelor nationale ramin ocupate cu criza structurala a Uniunii Europene, confruntandu-se in continuare cu lipsa unei viziuni a Europei si rolului acesteia in noua lume.

Evolutia globala curenta creaza noi prioritati pentru puterile mondiale, imprimind o noua dinamica atit relatiei trans-atlantice cit si relatiilor inter- si intra-regionale. Negocierile asupra situatiei din Siria precum si disponibilitatea afisata pentru negocierile cu Iran reprezinta indicatori clari pentru dezimplicarea crescanda a SUA in Orientul Mijlociu. Aceasta ofera Statelor Unite o mai mare libertate de miscare inspre Asia, drept raspuns la afirmarea Chinei ca putere mondiala in crestere, la amenintarile si riscurile puse de Coreea de Nord precum si la interdependenta economica crescanda la nivel regional. In acest sens trebuie interpretat progresul inregistrat de Statele Unite in domeniul aliantelor militare in regiunea pacifica si a Asiei de Sud-Est. In plan diplomatic si comercial Parteneriatul Trans-Pacific ramane principalul element pe care America il foloseste deocamdata, pivotarea va fi un proces lent si de lunga durata.

Uniunea Europeana

In Europa, guvernele statelor nationale ramin ocupate cu criza structurala a Uniunii Europene, confruntandu-se in continuare cu lipsa unei viziuni a Europei si rolului acesteia

in noua lume. Lipsa viziunii si problemele structurale duc la politici sau actiuni la nivelul statelor membre care fie incalca tratatele Europene (cazul Marii Britanii si a reglementarilor acesteia de descurajare a imigratiei), fie sint in contradictie cu spiritul comunitar, fie blocheaza o mai buna integrare Europeana (refuzul includerii Romaniei si Bulgariei in spatiul Schengen). Toate aceste actiuni proiecteaza imaginea unei Europe preocupate de propria-i supravietuire si lipsita de ambitii internationale. Mai mult, Europa pare lipsita de vigoare si solutii in propria sa vecinatate, imagine intarita de recentul esec al semnarii tratatului de asociere cu Ucraina la Vilnius. Desi lipsita de vigoarea aliatului sau principal, Europa a reusit totusi normalizarea relatiei dintre Serbia si Kosovo si accesul unui stat din fosta Iugoslavie la statutul de membru al UE, dovedind ca ideea europeana mai are inca putere de atractie.

Chiar daca statele membre intampina probleme comune, este improbabil cristalizarea unei politici externe la nivelul Uniunii pe termen scurt. In lipsa unei abordari comune, Uniunea Europeana ca organizatie internationala nu se poate alatura Statelor Unite, prin NATO sau prin dezvoltarea relatiilor economice de tip bloc, si nu se poate concentra, alaturi de acestea, pe

dezvoltarea unei influente mai mari in Asia. Deocamdata politica asiatica a UE se limiteaza la relatia cu China, supusa si ea tensiunii dintre centru (Bruxelles) si statele membre, care concureaza intre ele pentru atragerea investitiilor chineze. Partea estica a Uniunii Europene, inclusiv Romania, beneficiaza de o atentie crescuta din partea Chinei, datorata in primul rind asezarii geografice favorabile patrunderii bunurilor si investitiilor chinezesti in Europa.

Rusia

Pe fondul vulnerabilitatii Europei si a pivotarii SUA catre Asia, Rusia a inceput o noua runda de asertivitate regionala si internationala. In regiune, Moscova continua actiunea inceputa in 2008 de a isi impune in continuare suprematia, atit in fata SUA cit si a UE, de aceasta data si pina acum fara folosirea fortei militare. Refuzul Ucrainei si al Armeniei de a semna, respectiv parafa, acordurile de asociere cu UE, actiuni aproape iminente in urma cu doua luni, este ilustrativ atit pentru modul de actiune al Moscovei, cit si pentru nivelul sau de hotarire de a isi apara zona de influenta in vecinatea pe care o imparte cu UE.

In ceea ce priveste SUA, Rusia a agravat problemele pe care Washingtonul le intimpina in ultimii ani in Orientul Mijlociu sustinand regimurile anti-americe precum Iranul si Siria, in speranta ca aceste conflicte vor mentine Statele Unite preocupate la nivel regional si oferindu-i astfel Rusiei posibilitatea de a isi extinde nestingherita influenta asupra statelor din estul Europei si din spatiul ex-sovietic, folosind dependenta energetica a acestora ca pirghii de actiune. Odata

cu dezangajarea SUA din Orient, Rusia a redevenit ingrijorata de posibilitatea focalizarii atentiei americane asupra altor zone si state, inclusiv asupra Rusiei si zonei sale de influenta. Pentru a impiedica acest lucru, Rusia incearca sa creeze frictiuni in regiune, slabind in continuare nivelul de incredere a SUA in Rusia. Scandalul Snowden a pus capat ideii de resetare a relatiilor SUA-Rusia, SUA intelegind ca Rusia isi continua jocul de suma nula fara a ezita a ii aduce prejudicii.

Desi actiunile regionale ale Rusiei din ultimul timp au contrariat diplomatia europeana, dezvaluind limitele relatiei bilaterale, dependenta energetica si interesele economice a multora si a celor mai puternice dintre statele membre de Rusia va impiedica inca mult timp de acum inainte contruirea unei politici comune cu privire la Rusia. Moscova va continua sa lucreze cu guvernele statelor membre pentru a-si promova interesele si va mentine nivelul scazut al dialogului cu Bruxelles-ul. *In acest context, frontul de Est al Uniunii Europene va juca un rol interesant de echilibrare intre strategiile S.U.A si Rusiei pe de o parte si ale Rusiei si Chinei in Eurasia, pe de alta.*

China

In acelasi timp, China isi regandeste modelul de crestere si dezvoltare pentru a-si pastra ritmurile inalte de crestere si stabilitatea politica interna. Noua politica economica a Chinei, de dezvoltare a pietei interne si trecere de la comert la investitii la nivel global si-a gasit ilustrarea regionala in cadrul Forumului China - Europa Centrala si de Est de la Bucuresti. Este o problema de timp pana cand China va incerca sa devina

---

Pe fondul vulnerabilitatii Europei si a pivotarii SUA catre Asia, Rusia a inceput o noua runda de asertivitate regionala si internationala.

In acelasi timp, China isi regandeste modelul de crestere si dezvoltare pentru a-si pastra ritmurile inalte de crestere si stabilitatea politica interna.

Acum relatia dintre partenerii aflati pe cele doua coaste ale Oceanului Atlantic este cea dintre o America puternica din punct de vedere economic si militar si o Europa divizata, care incearca sa-si rezolve problemele socio-economice si care se preocupa de "reinventarea" sa mai mult decat de orice altceva.

o putere globala in sens clasic, inclusiv in dimensiunea strategica si militara. De aceea, competitia din Eurasia cu Rusia si in Oceanul Indian cu India este la fel de interesanta ca si evolutiile strategice din relatia complexa a Chinei cu Statele Unite. In acelasi timp, noi state implementeaza strategia Chinei de crestere economica prin politici voluntariste. Tari din America Latina, Africa precum si state mai putin dezvoltate astazi din Asia de Sud Est au perspective reale sa devina, in plan economic urmasii Chinei. China pare sa singurul stat capabil sa propuna un model social si economic de organizare diferit fata de cel propus si promovat de democratiile liberale ale Occidentului.

Importanta relatiei transatlantice

Relatia transatlantica a modelat secolul XX. Interventia americana a fost decisiva in ambele razboaie mondiale, iar alianta intre Europa occidentala si SUA in perioada postbelica a dus la castigarea razboiului rece de catre Vest. Perioada urmatoare razboiului rece se caracterizeaza prin cele doua etape: pre- si post 11 septembrie 2001. Prima etapa s-a definit prin evidentierea liberalizarii economice drept complement al liberalizarii politice, fapt ce s-a tradus in cazul statelor din Europa Centrala si de Est prin procesul de tranzitie de la economie centralizata la economie de piata. In plan mondial, puterea economica a fost mai importanta decat puterea politica sau militara, atat la nivelul statelor natiune cat si la nivelul organizatiilor internationale. Singurul conflict armat in care parteneriatul transatlantic a fost prezent, prin intermediul NATO, este

cel din fosta Iugoslavie. In acelasi timp, aceasta a fost perioada in care Uniunea Europeana si-a inceput extinderea catre Est, procesul integratist care a avut primele rezultate la mijlocul anilor 2000. A doua etapa – post-11 septembrie 2001, este caracterizata prin razboiul anti-terorism, initiat de S.U.A si in care europenii au inteles rolul de aliati. Odata cu retragerea americana din Afganistan si cu demersul puterii americane de a pivota spre Asia, incepe o noua era: cea post-post razboi rece, care pune problema redefinirii rolului NATO si, in sens extins, a relatiei transatlantice.

Acum relatia dintre partenerii aflati pe cele doua coaste ale Oceanului Atlantic este cea dintre o America puternica din punct de vedere economic si militar si o Europa divizata, care incearca sa-si rezolve problemele socio-economice si care se preocupa de "reinventarea" sa mai mult decat de orice altceva. Prioritatea Uniunii, sustinuta de eurocratia de la Bruxelles este insasi propria-i existenta. Statele nationale, chiar daca isi coordoneaza actiunile, se confrunta cu necesitatea rezolvarii unor probleme individuale. Daca in termeni comerciali Europa unita inca isi face simtita prezenta, diferentele si desincronizarea viziunilor de politica externa ale Frantei si Germaniei sunt elocvente, iar raspunsurile acestora la crizele din Mali, Libia sau Siria sunt graitoare ca argumentatie. Mai mult, avand in vedere faptul ca problemele din zona euro sunt o prioritate pentru Brussels, deficitul democratic creaza diviziuni puternice in cadrul Uniunii Europene. Astfel, devine dificila o abordare integrala la nivelul U.E. ca reactie la focalizarea S.U.A. in zona Asiei. Totusi, statele membre realizeaza schimbarea in optiunile americane. De fapt, rezultatul negocierilor asupra situatiei din Siria,

precum și modul în care negocierile între Iran și S.U.A se desfășoară au reprezentat pentru europeni un element evident la nivelul executiei strategiei de pivotare către Asia. În mod paradoxal, slăbiciunea relativă a Europei poate deveni un factor favorizant în relansarea relației transatlantice. Succesul TTIP poate reprezenta o șansă istorică de creștere a celei mai mari piețe a lumii, contribuind la creșterea economică și creșterea de locuri de muncă pe ambele maluri ale Atlanticului. Un ciclu economic pozitiv va permite statelor europene să investească mai mult și mai „smart” în apărare. SUA și UE trebuie să-și resincronizeze prioritățile de politică internațională. În loc să piveze singură către Asia, SUA și UE trebuie să piveze în comun către Eurasia și Orientul Mijlociu Extins. O Europă puternică și cu ambiții globale nu este importantă doar pentru noi, ea este și în interesul SUA. O „Renastere” a comunității transatlantice este în interesul național al României.

Pentru statele din Europa Centrală și de Est, reorientarea Washingtonului dinspre zona atlantică și zona Orientului Mijlociu către zona Pacifică și a Oceanului Indian rezonă cu faptul că Rusia ar putea câștiga teren. Pentru ele, cel mai important aspect al negocierilor asupra situației din Siria, a fost faptul că S.U.A și Rusia au discutat ca egali pentru prima oară de la sfârșitul războiului rece. Această situație portretizează o Rusie în creștere, care, datorită slăbiciunii U.E. poate profita de situație și, prin stabilirea unei rețele economice în țările din regiunea central-est europeană, își poate crea o influență și prezență importantă. Imaginea unei Rusii puternice a fost „vândută” și la nivel intern: guvernul rus a realizat problemele economice cu care se va confrunta în viitorul apropiat iar atenția temporară asupra problematicei siriene

a permis Kremlinului să distragă atenția publicului de la problemele domestice. Decizia Ucrainei de a refuza oferta UE în favoarea Rusiei accentuează sentimentul de slăbiciune europeană și de asertivitate regăsită a Rusiei în regiune, cu implicații directe pentru R. Moldova, Georgia și, implicit, a intereselor și securității României în zonă.

Prezența militară americană în România și excelentele relații militare și în zona de intelligence sunt elemente de prim rang în păstrarea unui interes american pe termen lung în România și în zonă. Capabilitățile României de a-și asuma obligațiile ca membru NATO și de a putea continua să participe la operațiuni de diverse intensități și în zone diverse cu forțele SUA/NATO/UE/ONU impun o reorganizare a structurii de forțe și capacități, ca și a resurselor financiare alocate înzestrării forțelor armate și structurilor de siguranță națională. O formă de Quadrennial Defence Review ar permite asigurarea resurselor financiare în funcție de prioritățile și provocările viitorului.

* * *

Presiunea de modificare a reprezentării în structurile de guvernare globală ca răspuns al ascensiunii altor puteri globale sau regionale se va accentua. Diverse structuri regionale vor încerca să emuleze modelul UE. Uniunea Euroasiatică și Forumul de la Shanghai reflectă competiția dublă a Chinei și Rusiei cu Occidentul dar și între aceste două state. Presiunea asupra resurselor planetei (energie, apă, alimente) și tensiunea dintre state pentru acestea se vor accentua. În acest context, România trebuie să își valorifice resursele, în-o logică de dezvoltare durabilă.

CONTEXTUL INTERN

Alienarea populatiei se agraveaza cu aminarea solutionarii problemelor structurale, care ar permite aplicarea de strategii pe termen lung, coerenta si, implicit, rezultate.

La aproape 25 de ani de la incheierea perioadei comuniste, Romania a devenit o tara democratica si cu economie de piata, dar nu este inca o tara cu adevarat europeana, in sensul valoric, economic si social, confruntandu-se inca cu probleme structurale vechi si cu atitudini si actiuni axate pe bunastarea imediata individuala in detrimentul dezvoltarii prospere a tarii.

Multitudinea si permanenta problemelor interne, indiferent de culoarea politica a guvernelor, coruptia din cadrul administratiei si foarte incepta evolutie a tarii au dus la crearea unui sentiment de "nimic nu se schimba" in cadrul populatiei. Dincolo de instrainarea de clasa politica in general, aceasta isi pierde increderea in posibilitatea de schimbare, gasind din ce in ce mai putine motive de mandrie nationala legate de prezent. Alienarea populatiei se agraveaza cu aminarea solutionarii problemelor structurale, care ar permite aplicarea de strategii pe termen lung, coerenta si, implicit, rezultate.

Romania nu a reusit inca sa isi valorifice potentialul, confruntandu-se in continuare atat cu probleme reale, structurale pe care nu le-a depasit cit si, in ultimii ani, cu o imagine nefavorabila in mediul extern, care exacerbeaza gravitatea problemelor interne. Criza de credibilitate pe plan extern se datoreaza nerezolvarii problemei coruptiei in cadrul

administratiei, volatilitatii politicilor publice, tensiunilor politice interne transpuse in cadrul extern si lipsei unei viziuni despre rolul Romaniei in Europa si lume dupa integrarea in NATO si UE. Astfel, in pofida Parteneriatului Strategic cu SUA si a unui numar important de parteneriate si relatii privilegiate de incredere, Romania nu a reusit sa atinga calitatea si profunzimea relatiilor sale strategice si militare la nivelul relatiilor economice, comerciale, stiintifice si culturale cu principalii nostri parteneri si aliati.

Ultimii 25 de ani au adus Romaniei 13 guverne, in care s-a regasit pina acum tot spectrul politic si toate partidele parlamentare. Democratia electorala, careia toate aceste schimbari ii stau marturie, a fost completata in timp cu o democratie participativa inca firava, dar clar instituita. Evenimentele din vara lui 2012 au dus nivelul competitiei politice in zone paroxistice, punand la incercare soliditatea institutiilor si reputatia externa a Romaniei. Transferul de putere de la un regim politic la altul se anunta complicat. *Economist World in 2014*, la analiza riscului de miscari sociale pentru anul respectiv incadreaza Romania la categoria 4 (risc mare) din 5 posibile, alaturi de Ungaria, Georgia, Serbia si Rusia.

Poate mai grav decit atat, cei 25 de ani de evolutie post-comunista si cele 13 guverne nu au creat un model de dezvoltare a Romaniei, o viziune

de ansamblu a evolutiei tarii inspre maximizarea potentialului sau intern si folosirea eficienta a contextului extern. Politicile publice romanesti din toate domeniile sint supuse reversibilitatii dictate de ciclurile electorale, eliminandu-se continuitatea si atingerea succesiva si la scara din ce in ce mai mare a obiectivelor. Reluarea din cel mult 4 in 4 ani a problematicii si reinventarea solutiilor, de multe ori contrare celor anterioare, fac imposibila atingerea rezultatelor scontate, care in toate cazurile necesita viziuni, strategii si obiective pe termen lung. Mai mult, aceasta lipsa de coerență de la o guvernare la alta a dus la pierderea increderei de catre populatie in capacitatea de conducere a clasei politice.

Coruptia din cadrul administratiei atit la esaloanele inferioare cit si la virf a erodat si mai puternic respectul electoratului pentru clasa politica si increderea in aceasta. Aceasta coruptie este si motivul principal al lipsei de incredere a investitorilor si unul din motivele stagnarii economice a tarii. Desi in ultimii ani s-au rezolvat cazuri mari de coruptie la nivel inalt, aceasta ramine o problema generalizata si necesita in continuare abordari curajoase si viguroase, in primul rind pentru ca este perceputa ca atare in mediul intern si extern.

Lipsa unui model de dezvoltare a tarii, ca si de strategii coerente si profesioniste in diversele domenii ale economiei si societatii, duce la masuri improvizate, pe termen scurt sau cel mult mediu, care necesita modificari la schimbari chiar si minore din mediul intern sau extern si, mai ales, la capriciile clasei politice. Aceasta volatilitate caracterizeaza atit actele legislative cit si masurile de implementare a acestora, ducind la sporirea neincrederei in climatul investitional si in serviciile oferite de stat.

Prin comparatie cu multe alte tari din Europa Romania a facut si face fata crizei economice relativ bine, fara

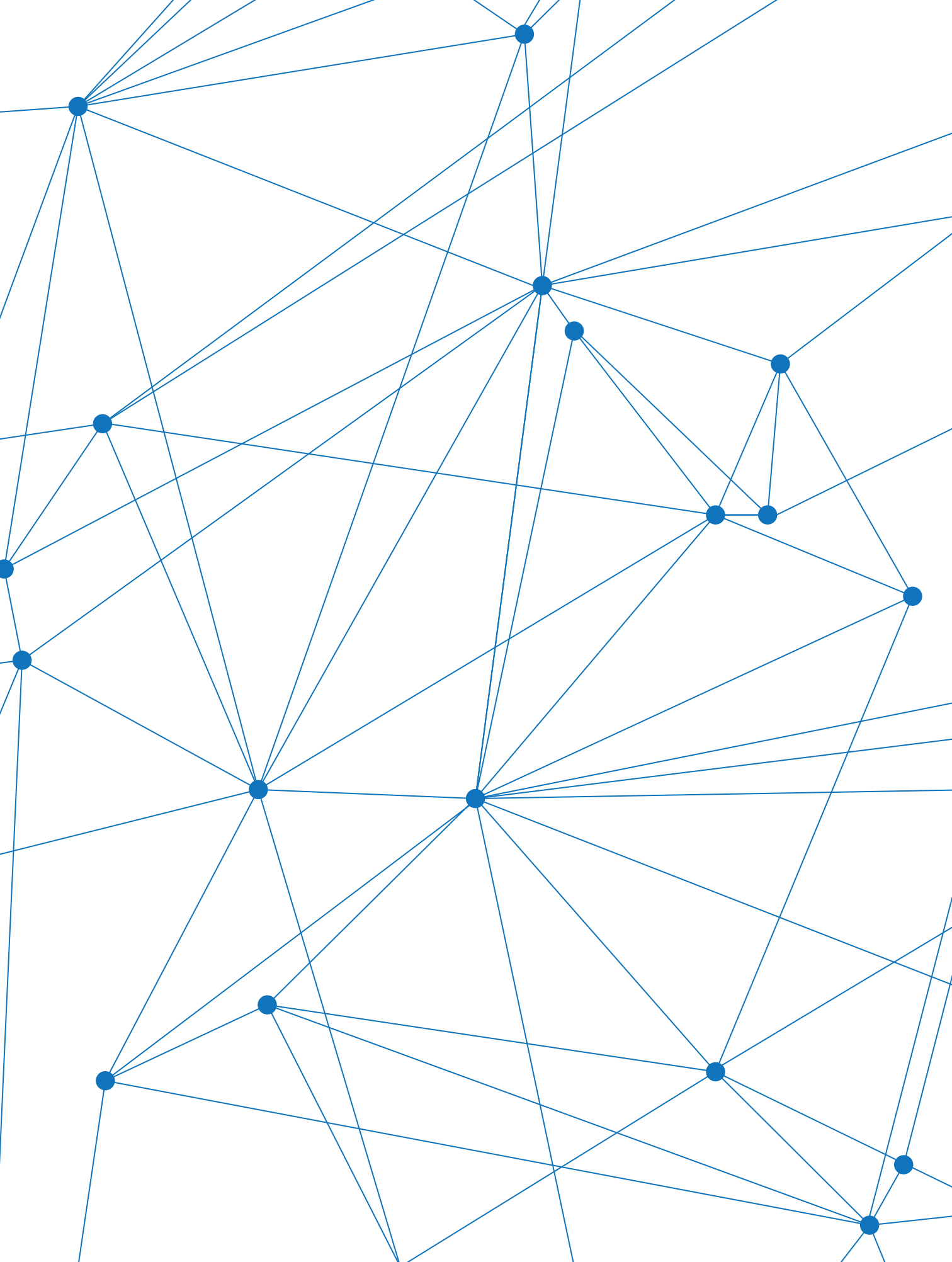
catastrofe economice majore. Mai mult, in ultimul timp apar exemple de succese economice importante (listarea Romgaz fiind unul dintre ele).

Diplomatia romaneasca sufera, ca si alte zone ale administratiei, de o inadecvare a modului de operare la o societate si o lume in schimbare. MAE trebuie sa isi regaseasca rolul de promotor si nu de simplu executant de politica externa, alaturi de Presedintie, Guvern, Parlament si sistemul de securitate nationala. Protejarea intereselor si drepturilor conationalilor nostri din vecinatate, Europa si din lume, trebuie insotita de o mai puternica componenta de diplomatie economica si diplomatie publica. Romania pare a fi renuntat sa valorifice relatiile bilaterale bune traditionale cu tari din Orientul Mijlociu, Africa si Asia. Si mai important, Romania nu depune efortul de a valorifica parteneriatul strategic cu SUA, partenerul sau principal, in atee domenii decit cel de securitate si nu pare sa-si fi gasit inca profilul si aliantele naturale in UE. Dincolo de lipsa de strategie sau timiditate, o slaba coordonare inter- si intra- agentii si ministere, care de multe ori impart dosare externe, submineaza capacitatea statului de a actiona in mod energic, coerent si perseverent in urmarirea obiectivelor sale.

Romania are un rol multiregional care trebuie regandit si recalibrat. In Balcanii de Vest, o zona naturala de interes, gradul nostru de atentie si influenta sunt in scadere. In Europa Centrala, parteneriatul strategic cu Polonia nu se translateaza la o relatie mai stransa cu statele Grupului Visegrad si, in general, cu noile state membre in UE. In zona rasaritiana, relatiile cu Ucraina continua sa sufere, iar prezenta noastra in zona Caspica si a Asiei Centrale este sporadica. Relatiile cu Rusia sunt la un minim istoric, iar recente evolutii post-Vilnius, inclusiv problematica R. Moldova, par sa le tensioneze suplimentar.

Lipsa unui model de dezvoltare a tarii, ca si de strategii coerente si profesioniste in diversele domenii ale economiei si societatii, duce la masuri improvizate, pe termen scurt sau cel mult mediu, care necesita modificari la schimbari chiar si minore din mediul intern sau extern si, mai ales, la capriciile clasei politice.

**PILONII
INTERESULUI
NATIONAL**

GARANTAREA SI CRESTEREA SECURITATII NATIONALE

Context

Securitatea nationala este unul din putinele domenii in care interesul national a ramas primordial si ale carui institutii functioneaza coerent si coordonat pentru asigurarea realizarii acestuia. O abordare securitara moderna si largita ar contribui si mai mult la realizarea obiectivelor interesului national atat in domeniul securitar cit si, prin implicatii, in alte domenii.

Securitatea nationala a Romaniei se defineste prin apartenenta la UE si NATO si in stransa legatura cu aliatul sau strategic SUA. La distanta de o generatie de Revolutie, Romania si-a asigurat apartenenta la structurile internationale cheie si a reusit sa se pozitioneze ca un aliat securitar serios si profesionist, atat in cadrul NATO cit si pe plan bilateral cu SUA. In ultimul timp a reusit pozitionarea in structurile de conducere a Aliantei, performanta datorata insa in primul rind eforturilor si reusitelor individuale si nu unei strategii nationale in acest sens. Romania a esuat totusi in folosirea acestei bune reputatii in avansarea intereselor nationale in plan economic si diplomatic si in crearea profilului sau de tara.

In ultimii ani distanta dintre SUA si UE, in ceea ce priveste capacitatile

de aparare si proiectare a securitatii, a crescut pe fondul reducerii cheltuielilor militare in Europa si pozitionarea UE ca *soft power* atat in regiunile invecinate cit si pe plan mondial. Pe acest fundal, Romania s-a proiectat ca partener statornic pe plan bilateral al SUA, aspectul securitar al acestui parteneriat fiind pecetluit de amplasarea de elemente ale scutului anti-racheta la baza de la Deveselu. Din nou, Romania nu a reusit sa foloseasca aceasta buna relatie bilaterala spre avantajul sau si in domeniul economic din cauza deficientelor structurale si legislative din acest ultim domeniu.

Amenintarile securitare ale Romaniei sint foarte bine inventariate in Strategia Nationala de Aparare a Romaniei elaborata in 2010. O atentie deosebita se impune a fi si este acordata in continuare conflictelor din zona Marii Negre, cu precadere conflictului transnistrian, pe fundalul cresterii asertivitatii Rusiei si a incercarilor de asociere a unora din tarile care adapostesc aceste conflicte la UE. De asemenea, contextul actual European si international aduce in prim plan securitatea aprovizionarii cu resurse energetice si pe cea a infrastructurii energetice. O analiza mai detaliata a strategiei energetice a Romaniei este inclusa in capitolul urmator.

Gandirea securitara in Romania si putinele discutii din acest domeniu se limiteaza in general la securitatea militara si politica de aparare a tarii. Adoptarea conceptului securitar in sensul lui modern (human security) si, implicit, extinderea discutiilor si preocuparilor de securitate si in domenii conexe (educatie, sanatate, dezastre naturale etc) ar aduce o mai mare coerenta politicilor securitare si ar ridica importanta acestor domenii, asa cum este de altfel necesar. In acest sens Strategia de Securitate Nationala din 2010 aduce un pas semnificativ inainte. Acesta logica trebuie sa fie integrata in operationalizarea elementelor de politica interna si externa care privesc realizarea securitatii nationale.

Romania continua sa aiba o capacitate redusa de reactie la dezastre majore

Vulnerabilitatea infrastructurii, spatiilor rezidentiale si lipsa unor capacitati si planuri de gestiune face ca in mod sistematic dezastre naturale de anvergura limitata sa puna probleme serioase comunitatilor locale si sa blocheze regiuni, cai majore de acces, trafic national. In cazul unor dezastre naturale majore (cutremure, epidemii) sau umane (atac impotriva infrastructurilor critice) este necesar ca ansamblul autoritatilor si mediul economic sa poata continua sa functioneze.

Cresterea crimei organizate si a traficului

Geografia care face Romania interesanta pentru comert international trans-regionala este si un factor in cresterea constanta a presiunii in ceea ce priveste retelele de crima organizata si traficul de bunuri si persoane. In contextul prezentei, pe multiple coridoare care traverseaza Romania, a unor state si regiuni cu activitate

terorista, fundamentalism, separatism sau slabiciune a institutiilor, este esential ca masurile ce vizeaza protejarea frontierelor sa fie prioritare in politica de securitate.

* * *

Ca observatie generala, se impune o mai buna intelegere a domeniului securitar, in sensul sau larg, si a implicatiilor acestuia de catre clasa politica, in general, si decidentii politici in special, astfel incit importanta cheltuielilor din domeniul securitar, inclusiv cele militare, sa fie bine inteleasa si apreciata iar acestea sa nu mai fie vazute exclusiv ca bani pierduti de catre alte domenii bugetare ci ca investitii in siguranta tarii si a cetatenilor sai. Un inventar al resurselor de hard, soft si smart power de care dispunem, inclusiv folosirea asistentei pentru dezvoltare, ar permite decidentului politic si institutiilor noastre folosirea unui arsenal diversificat de instrumente de actiune si influenta, contribuind la construirea unui profil romanesc recognoscibil la nivel european si international.

Resurse si constrangeri

In plan intern, Romania dispune de institutii securitare solide si competente si, in ceea ce priveste securitatea militara, de o buna intelegere a amenintarilor si nevoilor de aparare a tarii. Aceasta se datoreaza in primul rind calitatii resursei umane din domeniul securitar, aflata atit la nivelul administratiei cit si in institutii private. Este de remarcat procesul de consultare a expertilor pe teme securitare, din afara administratiei, in analiza amenintarilor securitare si la elaborarea strategiilor securitare.

Se impune o mai buna intelegere a domeniului securitar, in sensul sau larg, si a implicatiilor acestuia de catre clasa politica, in general, si decidentii politici in special, astfel incit importanta cheltuielilor din domeniul securitar, inclusiv cele militare, sa fie bine inteleasa si apreciata.

In acelasi timp, clasa politica romaneasca si decidentii politici nu au intelegerea conceptului securitar in sensul sau extins si, de cele mai multe ori, limiteaza securitatea nationala la apararea militara a tarii si la activitatea serviciilor de informatii, in detrimentul domeniilor securitare conexe. Daca serviciile de informatii au ramas in afara jocului politic, politicienii si partidele dar si media continua sa se raporteze la acestea ca instrumente de putere in stat cu potential impact asupra rezultatelor electorale. Echilibrul, independenta si neutralitatea serviciilor de informatii este critica pentru reputatia Romaniei democratice si succesul proiectului sau de societate.

In plan extern cele mai importante resurse financiare disponibile la acest moment sunt cele la nivelul UE care dispune de aproximativ 70 miliarde euro pentru actiunea externa europeana pe parcursul cadrului financiar multianual 2014-2020. Desi aceste fonduri nu acopera componenta militara a securitatii, ele pot fi folosite in domeniile conexe (educatie, sanatate, prevenirea si gestiunea dezastrelor naturale) astfel incit sa se atinga obiectivele securitare din aceste domenii. La aceasta, se adauga posibilitatile de cooperare pe zonele de „smart investment” si in cadrul noului concept strategic la nivelul NATO precum si cele de „pooling and sharing” si strategia de securitate revizuita la nivelul UE.

In domeniul securitar, pozitia geografica a Romaniei reprezinta atat o resursa cit si o constringere. Aflata la intersectia de zone geopolitice si bucurindu-se de resurse naturale, in special energetice, importante, Romania are aceste avantaje in asigurarea securitatii nationale, atat celei militare cit si celei energetice. Daca primul avantaj, cel

al pozitiei geografice, a produs deja rezultate in amplasarea elementelor scutului anti-racheta la Deveselu, avantajul bogatiei resurselor energetice nu este inca valorificat la potentialul sau maxim, corespunzator exploatarii sustenabile a acestora. Pozitionarea la intersectia zonelor geopolitice este insa si o vulnerabilitate in securitatea Romaniei, corect identificata in Strategia de Aparare Nationala 2010.

Limitele securitatii Romaniei sint date de absenta unei structuri de prioritati in aliante si parteneriate, care sunt captive interesului politic de moment, de regula cadrat de ciclurile electorale. Aceasta absenta este cuplata cu o alocare bugetara limitata si distributiva fara obiective precise si fara prioritati. Cel mai elocvent exemplu in acest sens este Republica Moldova care de la un proiect national a involuat catre o abordare de conjunctura politica interna.

O alta limita importanta este generata de nivelul relativ ridicat de dependenta de importuri strategice, cum sunt gazele naturale si produsele agricole, la care se adauga insuficienta unei infrastructuri strategice transfrontaliere. In acelasi sens, continuarea abordarii clasice a actiunii externe nationale cu accent aproape exclusiv pe securitatea de tip militar limiteaza cresterea securitatii nationale in domeniile securitare conexe, iar parteneriatul strategic cu SUA este, din nou, un bun exemplu in acest sens.

Aspiratii si prioritati

Din punct de vedere strategic, cea mai legitima aspiratie a Romaniei este de a-si construi si valorifica pe masura profilul in cadrul NATO si mai ales al UE.

In al doilea rand, Romania poate aspira la un rol regional semnificativ, in baza principiului buneii vecinatati, pornind de la marimea si specificul ei care ii confera greutatea si neutralitatea necesare in regiune. Acest rol regional este circumscris Balcanilor de Vest, Turciei si vecinatati estice apropiate cuprinzand Ucraina si Caucazul de Sud. Acest spatiu al celor trei mari (intre Adriatica, Marea Neagra si Caspica) este un potential punct nodal strategic al Eurasiei. Romania trebuie sa joace rolul unei punti est-vest in regiune interconectand politici UE si NATO cu viziunea unui Nou Drum al Matasii. In al treilea rand Romania poate aspira la actiuni in parteneriat in vecinatatea extinsa a UE care cuprinde Asia Centrala, Africa de Nord si Orientul Mijlociu.

Aceste paliere de aspiratie corespund si prioritatiilor principale in garantarea si cresterea securitatii nationale pe termen mediu in conditiile in care parteneriatul strategic cu SUA este deja asumat ca prioritate nationala pe termen lung. Bineinteles, mai exista si aspiratia unor relatii privilegiate cu actori cu greutate precum Japonia, China, India dar materializarea acestora tine mai mult de interesul partenerilor decat de capacitatea nationala de a transforma nivelul de aspiratie in actiune concreta.

Pe plan tactic, Romania trebuie sa valorifice la maximum parteneriatul cu SUA, extinzindu-l si in zona economica

si sociala. In primul rand este vorba de transfer tehnologic, cercetare si dezvoltare si formare de personal inalt calificat. Al doilea palier este reprezentat de investitii. Este necesara si extinderea cooperarii cu UE pentru a extinde transferul tehnologic si a forma resursa umana necesara implementarii si exploatarii noilor tehnologii. Aici cadrul complex oferit de tratate si instrumentele financiare trebuie inclusi integral in logica de dezvoltare si programare institutionala.

In materie de aparare in sens strict, Romania trebuie sa stabileasca un echilibru intre conventional/ neconventional. Acest lucru inseamna ca pe langa capacitati la nivelul Fortelor Armate si serviciilor de informatii, Romania trebuie sa isi asigure sistemul complex de infrastructuri critice. Acest lucru implica o responsabilitate ridicata in materie de aparare si securitate nationala la nivelul administratiei si companiilor private care detin sau opereaza elemente critice : retele de electricitate, apa, comunicatii, agricole etc.

Ca tactica generala, Romania trebuie sa elimine cu precadere vulnerabilitatile securitare pe care le poate depasi prin resurse si actiuni proprii, aceasta aducind-o ulterior in pozitia de a influenta si acele vulnerabilitati care nu pot fi depasite decit prin participarea actorilor externi si folosirea resurselor acestora.

Ca tactica generala, Romania trebuie sa elimine cu precadere vulnerabilitatile securitare pe care le poate depasi prin resurse si actiuni proprii, aceasta aducind-o ulterior in pozitia de a influenta si acele vulnerabilitati care nu pot fi depasite decit prin participarea actorilor externi si folosirea resurselor acestora.

Recomandari de politici publice

Pornind de la considerentele exprimate mai sus, se pot desprinde cateva recomandari de politici/actiuni prioritare in planul asigurarii si cresterii securitatii nationale:

- a. Clarificarea si ordonarea prioritatilor**, in ce priveste aspiratiile externe ale Romaniei intr-un document programatic asumat politic, pornind de la parteneriatul strategic cu SUA si proiectarea de securitate in spatiul Balcanic si al vecinatatii imediate a Romaniei, document ce include dar nu se limiteaza la politica securitara militara;
- b. Definirea si construirea unui profil securitar al Romaniei** complementar in cadrul UE si NATO bazat pe combinarea resurselor interne si externe disponibile;
- c. Elaborarea unui plan de actiune pe termen scurt si mediu pentru dezvoltarea profilului Romaniei de hub regional si placa turnanta intre Vest si Est si Nord si Sud**, pornind de la infrastructura si atragerea fluxurilor comerciale si financiare necesare;
- d. Promovarea noilor concepte de securitate** si extinderea interesului de securitate in domenii interne (educatie, sanatate, dezastre naturale)
- e. Maximizarea efectului operatiunilor de mentinere a pacii** prin intensificarea diplomatiei economice in aceste zone post-conflict.
- f. Cresterea capacitatii de analiza si proiectare** a institutiilor din domeniul securitar.

DEZVOLTAREA ECONOMICA DURABILA

Politica de stabilitate macroeconomica din perspectiva interesului national

Stabilitatea macroeconomica reprezinta un bun public fundamental pentru o dezvoltare durabila, generatoare de locuri de munca si securitate economica. Toate celelalte componente ale securitatii nationale se afla intr-o relatie de interdependenta cu securitatea economica, in conditiile in care lipsa acesteia din urma sau carente la nivelul sau determina vulnerabilitati in planul celorlalte componente.

Securitatea economica poate fi pusa in legatura cu existenta unui anumit tip de echilibru economic general si/sau cu lipsa dezechilibrelor pe una din laturile activitatii economice, fiind determinata de combinatia dintre un set de politici economice corecte si initiativa privata. Asigurarea unui mix al politicilor economice care, prin structura si dozajul sau, sa genereze stabilitate, predictibilitate si transparenta mediului economic, precum si atractivitate pentru investitori. Prin calitatea sa, mix-ul de politici economice trebuie sa reduca amplitudinea ciclului de afaceri si sa atribue sectorului guvernamental

pozitia de contrapondere atunci cand comportamentul privat risca sa genereze deviatii ample de la potentialul de productie, precum si volatilitate in pretul activelor. Abaterile de la linia guvernantei sanatoase pe oricare dintre componentele mix-ului de politici economice devin riscuri majore pentru dezvoltarea durabila a societatii. In cazul aparitiei unor dezechilibre, corectiile trebuie efectuate in concordanta cu "diviziunea muncii" intre politici. Vulnerabilitatile create nu pot fi contracarate printr-un dozaj mai mare din celelalte instrumente, care pot acorda, cel mult, un ragaz de timp pentru efectuarea ajustarilor necesare, insa nu pot reprezenta un substitut.

Nu orice supliment de crestere economica este de bun augur pentru crearea de bunastare echilibrata in societate. Avem exemple fara echivoc in istoria noastra recenta. Trebuie sa ne grabim incet, respectiv sa crestem durabil din punct de vedere economic. Provocarile sunt dintre cele mai complexe, intrucat un buget echilibrat este ca un copil pe care toata lumea il lauda pentru frumusetea sa, dar nimeni nu vrea sa il adopte. Ierarhizarea prioritatilor si realizarea investitiilor in lucrari importante de infrastructura sunt necesare pentru a evita dispersarea ineficienta a resurselor, iar solutia utilizarii intense a fondurilor

---

Mix-ul de politici economice trebuie sa reduca amplitudinea ciclului de afaceri si sa atribue sectorului guvernamental pozitia de contrapondere atunci cand comportamentul privat risca sa genereze deviatii ample de la potentialul de productie, precum si volatilitate in pretul activelor.

europene si a parteneriatelor public-privat se cuvine a fi folosita pe scara larga. Stimularea initiativei antreprenoriale prin diversificarea schemelor de ajutor de stat si a sistemului de garantii guvernamentale reprezinta o solutie pentru depasirea starii de *wait and see*, caracteristica investitorilor privati in perioadele de incertitudine ridicata. Aceste instrumente financiar-bugetare sunt de natura sa consolideze cresterea economica prin formarea unor noi porti de acces a investitiilor private si structurarea acestora avand ca obiectiv sporirea competitivitatii (crearea de *hub-uri* si de *cluster*).

Pentru ca actiunile mentionate ale statului sa fie credibile si sustenabile, acesta are nevoie, la randul sau, de un flux predictibil si consistent de resurse financiare. Acest flux se poate asigura numai printr-o disciplina fiscala riguroasa bazata pe o legislatie fiscala si financiar-contabila din care sa fie eliminate ambiguitatile si bresele, inca, existente. De aceea, rolul activ al statului in domeniul asigurarii macrostabilitatii prin politici economice aplicate, in domeniul investitiilor publice din infrastructura si in domeniul stimulării economiei prin buget presupune, in contrapartida, postura acestuia de arbitru-auditor atunci cand verifica, spre exemplu, la investitorii straini care au beneficiat de lucrari de infrastructura daca nu practica preturi de transfer, lasand in Romania o masa impozabila firava. Tot asa, atunci cand statul controleaza daca investitorii privati autohtoni, care au beneficiat de constructia unor drumuri noi, de racordare la utilitati si constructia unui teleferic, elibereaza documente fiscale pentru serviciile privind cazarea, alimentatia si practicarea sporturilor de iarna.

Aplicarea unui set coerent de

politici macroeconomice, intr-o tara membra a UE, nu poate face abstractie atat de situatia sa particulara cat si de contextul regional definit de zona economica din care facem parte. Tendintele regionale, dar si globale, in contextul cautarii solutiilor de iesire din actuala criza, privesc, pe de o parte, re-reglementarea sectorului financiar si, pe de alta parte, politici economice responsabile, atat din perspectiva revenirii economice, cat si din cea a echitatii inter-generationale.

Stabilitatea financiara este privita intr-o noua abordare, in sensul in care prevenirea vulnerabilitatilor sistemice nu se mai realizeaza exclusiv prin temporizarea acumularii de riscuri prin intermediul cerintelor de capital ci se actioneaza inclusiv asupra amplitudinii ciclului de risc financiar. In plus se consolideaza rolul anticiclic al politicii macro-prudentiale (rezerve suplimentare de capital), inclusiv prin actiuni proactive pentru temperarea cererii de credite, iar rezervele de capital acumulate in perioadele de expansiune vor fi eliberate in perioadele de ajustare economica.

Chiar si in conditiile in care reglementarile bancare au o orientare macroprudentiala din ce in ce mai pregnantă, ele nu sunt suficiente pentru prevenirea acumulării vulnerabilitatilor sistemice. Mentinerea unui sistem bancar sanatos implica si existenta unor mecanisme complementare, precum disciplina de piata exercitata de actionarii si creditorii bancilor precum si guvernanta interna. Un rol important, in acest sens, il detine schimbarea filozofiei de remunerare a decidentilor in asa fel incat partea dominantă se acorda sub forma de actiuni ce nu pot fi vandute decat dupa o anumita perioada de timp sau sub forma unor optiuni de cumparare.

Criza a mai aratat ca avem nevoie de mecanisme eficiente de gestiune a situatiei bancilor in dificultate care sa permita iesirea ordonata din piata a institutiilor neviabile considerate *too big to fail*. Asigurarea unui mediu concurential sanatos, lipsit de manifestarea hazardului moral in domeniul bancar, concomitent cu diminuarea externalitatilor negative (efecte de contagiune directe sau indirecte) asupra celorlalte institutii din sistem reprezinta o exigenta pe care nu o mai putem evita. Acest obiectiv este asumat de noul cadru privind rezolvarea situatiei bancilor problema (rezolutia), care instituie solutii pentru iesirea ordonata de pe piata a institutiilor neviabile considerate "*too big to fail*". Restructurarea administrativa (in loc de cea judiciara) realizeaza limitarea hazardului moral concomitent cu diminuarea externalitatilor negative (efecte de contagiune directe sau indirecte) asupra celorlalte institutii din sistem. Recapitalizarea interna (*bail-in*) este un instrument pentru rezolvarea problemei "*too big to save*" care in acelasi timp scurtcircuiteaza legaturile vicioase dintre bancile in dificultate si datoria publica a statelor.

Noul cadru al guvernantei economice la nivel european prezinta patru coordonate principale. Prima componenta priveste modificarea cadrului aferent politicii fiscal-bugetare pentru respectarea unor tinte precum deficitul bugetar, datoria publica (ambele stipulate in Tratatul de la Maastricht) si atingerea obiectivului de deficit structural (obiectiv pe termen mediu) stipulat de Tratatul privind Stabilitatea Fiscala si pachetele de regulamente si directive denumite "*six-pack*" si "*two-pack*". Mecanismele care trebuie sa asigure atingerea acestor tinte au doua o componenta preventiva (principiul unui buget echilibrat sau

cu surplus prin atingerea MTO (pentru Romania aceasta inseamna un deficit structural de 1% din PIB) sau o viteza de ajustare a deficitului structural mai mare de 0,5% din PIB/an catre MTO; monitorizarea ajustarii datoriei publice ce excede 60% din PIB catre acest nivel: ajustare cu 5% pe an din excesul peste 60%; procedura de aprobare prealabila de catre CE a bugetelor nationale si a prevederilor bugetare din Programul de convergenta sau stabilitate) si una corectiva (in cazul unor deviatii considerate semnificative de catre CE de la programul asumat, aceasta poate emite recomandari si aplica sanctiuni banesti substantiale).

A doua componenta vizeaza mecanismul de identificare a dezechilibrelor macroeconomice. Acesta urmareste un set de 11 indicatori sintetici, ce grupeaza principalele relatii care indica echilibrul economiei. Latura sa preventiva are in vedere: (a) constructia unor tabele centralizatoare (eng. *scoreboard*) pentru detectarea dezechilibrelor la nivel macroeconomic; (b) deviatile de la limite nu determina aplicarea automata a laturii corective, aceste semnale fiind coroborate cu o analiza detaliata a economiei respective (inclusiv prin misiuni tehnice de evaluare); (c) planurile economice de stabilitate sau de convergenta pe termen mediu sunt avizate in prealabil de CE. Cea de-a doua latura, respectiv cea corectiva, stipuleaza posibilitatea Consiliului European de a emite recomandari sau avertismente pentru rectificare dezechilibrelor identificate; nerespectarea lor si inexistenta unui plan national de corectare atrage sanctiuni severe.

Cea de a treia componenta este reprezentata de Uniunea Bancara, care la randul sau se axeaza pe trei

sateliti, respectiv: (a) mecanismul unic de supraveghere; (b) mecanismul unic de rezolutie; si (c) schema europeana de garantare a depozitelor. Necesitatea uniunii bancare, in contextul UE, este data de urmatoarele argumente: (i) stoparea actualei tendinte de fragmentare a pietelor financiare in Uniunea Europeana (UE), care e incompatibila cu existenta unei Uniuni Economice si Monetare (UEM); (ii) ruperea cercului vicios dintre bancile in dificultate si datoria publica a statelor; (iii) prevenirea retragerilor masive de depozite ("bank run"), intarirea stabilitatii financiare si restaurarea increderii pietelor in euro; (iv) supravegherea unica reprezinta o preconditione pentru introducerea capitalizarii directe a bancilor din zona euro de catre Mecanismul European de Stabilitate (MES).

A patra componenta este reprezentata de finantarea de ultima instanta prin Mecanismul European de Stabilitate (*last resort lender* in cadrul guvernantei economice) a statelor si bancilor pentru mentinerea stabilitatii financiare (exemplu: Cipru, Spania).

Numai prin asemenea filtre legislative si institutionale ale guvernantei economice, statul poate asigura valorificarea eficienta si corecta a resurselor financiare interne generatoare de crestere economica si locuri de munca, precum si asigurarea unor conditii concurentiale egale pentru toti antreprenorii (*level playing field*). Daca nu se procedeaza in aceasta maniera si statul este privit ca o entitate cu potential de asumare a unor obligatii nefarsite, dar cu drepturi foarte limitate, atunci rolul si credibilitatea acestuia scad, in detrimentul cetatenilor si al democratiei.

Context

Daca in planul libertatii si al democratiei au fost facute progrese importante, iar in plan politic si militar integrarea a fost finalizata institutional intre 2004 si 2007, cand tara a devenit membru NATO si al Uniunii Europene, nivelul de dezvoltare economica al Romaniei a ramas mult in urma tarilor vest-europene. Dupa aderarea la structurile euroatlantice, Romania s-a trezit lipsita de viziune si de un proiect national cuprinzator, lipsind dezbaterile despre o strategie post-aderare.

In 1990 Romania a pornit la drum cu zero datorie externa, dar si cu o economie vlaguita, cu echipamente si tehnologii depasite moral, decapitalizata, ineficienta si cu consumuri energetice foarte mari, ceea ce facea produsele romanesti necompetitive.

Fata de alte state central si est-europene care au aplicat asa-numita „terapie de soc”, Romania a avut o tranzitie mai lunga de la economia centralizata la cea de piata. Cehoslovacia, Polonia si Ungaria aveau o foaie de parcurs bine definita, care le-a adus relativ rapid in sanul comunitatii europene si al NATO.

Catre sfarsitul anilor 90 insa, au avut loc cateva transformari in plan geostrategic care au crescut interesul Statelor Unite si al Europei in mod specific pentru Romania dupa interventia militara din Serbia din 1999, cand tara noastra a oferit acces la spatiul sau aerian fortelor NATO. Dupa 11 septembrie 2001, cand prioritatile strategice ale Statelor Unite au inceput sa se concentreze in zona Orientului Mijlociu si a Asiei Centrale, Romania a devenit o piesa importanta in angrenajul logistic al armatei americane.

Aceste evolutii au creat o conjunctura favorabila care i-a permis Romaniei sa accelereze ritmul revenirii ei pe orbita europeana si euroatlantica si sa-si reia cresterea economica, iesind din cercul vicios si intrand intr-unul virtuos.

In perioada de crestere economica dintre 2000 si 2008, Romania si-a dublat practic standardul de viata, prin prisma PIB per capita, incepand de la un nivel de aproximativ 25-27% din media PIB per capita in Uniunea Europeana la aproape jumatate din medie. Acest fapt arata ca decalajele de dezvoltare se pot recupera in ritm relativ alert. Trebuie recunoscut ca acest indicator s-a deteriorat in perioada crizei. Atunci rata de crestere in a fost insuficienta pentru continuarea procesului convergentei reale cu celelalte state europene. In acest context, decalajele de dezvoltare s-au accentuat.

Resurse

Romania are o serie de avantaje competitive pe care ar trebui sa mizeze in pariul modernizarii. Un prim avantaj il constituie o pozitie geografica favorabila la intretaierea marilor rute comerciale, cu acces la Regiunea Marii Negre, a Asiei Centrale si a tarilor din Uniunea Europeana. Apoi, Romania e a doua cea mai mare piata din Europa Centrala si de Est, atat ca marime a teritoriului, cat si ca populatie, ceea ce o face atractiva in ochii investitorilor.

Romania dispune de resurse naturale variate, un mix energetic echilibrat, cu rezerve de hidrocarburi, si un potentialul agricol incontestabil. Resursele naturale trebuie sa fie o binecuvantare

pentru Romania si sa nu devina un blestem. Ar trebui valorificate in mod inteligent, in scopul dezvoltarii sustenabile a economiei romanesti.

Din punct de vedere al infrastructurii definite traditional (retelele de transport de marfuri, persoane si energie), Romania are multe decalaje de recuperat. Pe de alta parte, in sectoare economice mai noi, in care nu a pornit cu un handicap din start, Romania dispune de o infrastruktura performanta, asa cum este cazul retelelor de telecomunicatii.

Disponem de asemenea de resurse financiare inca neutilizate la intreaaga capacitate. Fondurile europene sunt o sursa ieftina de finantare, in sa trebuie puse la punct mecanismele institutionale care se ocupa de scrierea, analizarea, implementarea si monitorizarea proiectelor europene.

Nu in ultimul rand, Romania dispune de resursa financiara a impozitelor necolectate din cauza ineficientei structurilor de guvernanta economica. Reforma Agentiei Nationale de Administrare Fiscala si cresterea gradului de colectare al impozitelor ar putea atrage cateva miliarde de euro din economia nefiscalizata la bugetul de stat, asigurand resursele necesare pentru finantarea cheltuielilor publice.

Constrangeri

Potrivit raportului IMD asupra competitivitatii globale, Romania se afla pe locul 53 din 59 de economii analizate, in urma tarilor din regiune. De asemenea, potrivit Bancii Mondiale, Romania se situeaza pe locul 72 (din peste 180 de

---

Romania are o serie de avantaje competitive pe care ar trebui sa mizeze in pariul modernizarii. Un prim avantaj il constituie o pozitie geografica favorabila la intretaierea marilor rute comerciale, cu acces la Regiunea Marii Negre, a Asiei Centrale si a tarilor din Uniunea Europeana. Apoi, Romania e a doua cea mai mare piata din Europa Centrala si de Est, atat ca marime a teritoriului, cat si ca populatie, ceea ce o face atractiva in ochii investitorilor.

Romania dispune de resurse naturale variate, un mix energetic echilibrat, cu rezerve de hidrocarburi, si un potentialul agricol incontestabil.

Romania se situeaza pe locul 72 (din peste 180 de economii analizate) in raportul Doing Business, singura categorie la care a facut progrese in ultimii doi ani fiind cea a usurintei platii taxelor.

economii analizate) in raportul Doing Business, singura categorie la care a facut progrese in ultimii doi ani fiind cea a usurintei platii taxelor. Exista un singur domeniu in care tara este performanta in acest clasament, cel legat de accesul la credit, unde ne clasam pe locul 12. In schimb, la aproape toti ceilalti indicatori, Romania este in a doua jumatate a clasamentului Bancii Mondiale.

Economia functioneaza cu valoare adaugata scazuta si consumuri energetice mari. Modelul de crestere din perioada anilor 2000-2008 a fost bazat pe o indatorare externa excesiva. Influxul de investitii straine a creat bule speculative in domeniul activelor financiare si imobiliare si a dus la o crestere nesustenabila a costurilor salariale, cu un efect negativ asupra competitivitatii tarii.

Insuficienta capitalului autohton se face simtita mai ales in conditiile actuale de acces dificil la creditare, care pun in contrast dureros dependenta Romaniei de capitalurile straine.

Birocrația excesivă, slăbiciunea instituțiilor, ineficiența și risipa din sectorul public, precum și lipsa de coerență legislativă reprezintă de asemenea vulnerabilități majore. Calitatea infrastructurii de transport este o mare și persistentă problemă, ca și nivelul prea scăzut de investiții din educație, care va avea un impact negativ pe termen lung în pregătirea forței de muncă. Un alt dezavantaj îl reprezintă evoluția demografică nefavorabilă cu tendința de îmbătrânire a populației și fenomenul migrației talentelor.

Pe de altă parte, situația macroeconomică a României este stabilă și mai bună decât a multor alte țări din UE. Dar, și pe acest plan, se face simțită

problema ritmului de creștere al PIB, care de câțiva ani s-a stabilizat la un nivel de aproximativ o treime sau jumătatea celui necesar pentru reducerea decalajelor față de economiile occidentale (1%-2% pe an versus 3%-4% pe an.)

Aspiratii

Cum poate asadar o tara ca Romania sa recupereze ramanerile in urma fata de restul tarilor din Uniunea Europeana si sa devina o economie competitiva intr-o lume globalizata in care „invingatorul ia totul”?

Ca tara membra UE si NATO, conectata la economia globala, Romania nu poate aplica modelul de dezvoltare est-asiatic. Acesta consta in mentinerea unei economii inchise, cu un stat autoritar si interventionist, care controleaza comerțul exterior, dirijand resursele valutare obtinute din exporturi catre dezvoltarea unor sectoare strategice (in parteneriat cu sectorul privat), urmata de deschiderea treptata si selectiva a pietei interne la competitie.

Exista insa tari ca Polonia, Cehia si statele baltice care au castigat pariul deschiderii pietelor in contextul globalizarii, fara a urma modelul dirijismului economic. O posibila explicatie partiala a reusitei acestora o reprezinta traditia istorica, cultura, sistemul de valori si taria instituțiilor. Dincolo de acestea, au contat insa curajul in aplicarea masurilor de reforma a economiei, viteza cu care s-au schimbat cadrul legal si cel institutional, precum si calitatea sistemului de educatie.

Prioritati si recomandari de politici publice

a. Cresterea competitivitatii

Pentru ca Romania sa isi imbunatateasca pozitia in ceea ce priveste competitivitatea economica ar fi necesare actiuni in doua directii: i) reducerea poverii administrative si a birocratiei; ii) investitii in sistemul educational romanesc pentru a-l imbunatati, corela cu cerintele pietei muncii, si a-i permite sa profesionalizeze forta de munca. Progres pe aceste doua planuri ar avea efectul cresterii nivelului de competitivitate al economiei romanesti pe piata europeana si nu numai.

b. Exploatarea pozitiei geografice – Romania ca hub regional

Potentialul de crestere al comertului si transporturilor pentru satisfacerea nevoilor pietei interne este semnificativ. Acesta poate fi suplimentat prin atragerea de fluxuri de marfuri catre tarile din regiune care sa tranziteze Romania. Prin pozitia sa, la confluenta mai multor rute comerciale importante, Romania poate deveni centrul de greutate al Europei de Sud-Est si o punte spre Caucaz si Asia Centrala. In baza unui plan de dezvoltare economica bine gandit si implementat, marile companii internationale si-ar putea stabili sediile regionale in Romania.

In ce priveste transporturile navale de marfuri, in prezent, majoritatea pleaca din Orientul Indepartat, dar intra in Europa Centrala si de Est prin cai de acces vestice. Pozitia geografica a portului Constanta plaseaza Romania in situatia de a putea redirectiona acest flux partial catre Romania, putand transforma tara noastra in al doilea centru logistic din Europa, dupa Olanda.

Din acest al doilea punct de vedere, unele masuri legate de facilitarea comertului inter-regional ar fi plata TVA prin decont la import (care ar creste atractivitatea Romaniei pentru investitii si noi afaceri si ar inversa tendinta companiilor de a redirectiona operatiunile vamale prin alte state) si elaborarea unei strategii intermodale pentru Romania (element indispensabil al sistemului logistic al oricarui stat).

c. Energia si resursele naturale

Temele cheie care tin de sectorul energetic includ: sporirea securitatii energetice, prin diversificarea surselor de aprovizionare; exploatarea rezervelor in mod profitabil pentru statul roman; conectarea la traseele energetice majore; diversificarea surselor de generare (hidroenergie, energie nucleara, energie bazata pe tehnologii moderne de folosire a carbunilor si sursele regenerabile sau alternative); eficientizarea energetica a economiei; accesibilitatea preturilor

---

Temele cheie care tin de sectorul energetic includ: sporirea securitatii energetice, prin diversificarea surselor de aprovizionare; exploatarea rezervelor in mod profitabil pentru statul roman; conectarea la traseele energetice majore; diversificarea surselor de generare (hidroenergie, energie nucleara, energie bazata pe tehnologii moderne de folosire a carbinilor si sursele regenerabile sau alternative); eficientizarea energetica a economiei; accesibilitatea preturilor pentru toti consumatorii.

pentru toti consumatorii.

Sunt necesare investitiile in infrastructura energetica pentru alinierea la standardele UE, prin intermediul unor proiecte public-private. Altfel, exista pericolul amanarii sau anularii unor proiecte strategice din lipsa de fonduri, tinand cont de restrictiile bugetare actuale. De asemenea, este necesar un cadru de reglementare solid, transparent si predictibil. Date fiind tarifele discretionare si argumentele invocate in stabilirea politicilor de reglementare, este necesara aplicarea corecta si judicioasa a unui cadru corespunzator pentru a avea un sector energetic sanatos.

Descoperirile de gaz din Marea Neagra si dezvoltarea haotica dar substantiala a proiectelor de energie regenerabila, pozitionarea geostrategica a Romaniei in "calea" traseelor energetice sunt atuuri pe care tara noastra le poate exploata. Pentru acest lucru este necesara elaborarea unui plan national de dezvoltare a infrastructurii energetice dar si a politicilor fiscale care sa permita Romaniei sa retina venituri insemnate din aceste operatiuni de tranzit. Nu in ultimul rand, stocarea gazului natural reprezinta o mare oportunitate economica dar si strategica pe care Romania si-o poate asuma ca obiectiv pentru urmatorul deceniu.

Comisia Europeana pune un accent din ce in ce mai mare pe exploatarea resurselor minerale in vederea reducerii importurilor de materii prime. In acelasi timp, creste si concurenta pentru utilizarea acestor resurse in contextul competitivitatii la nivelul UE. Romania trebuie sa-si elaboreze o strategie cuprinzatoare de evaluare a resurselor minerale, inclusiv aur, plumb, sare, ape termale (Romania dispunand de o treime din izvoarele termale din Europa), etc., care sa optimizeze exploatarea resurselor si atragerea de investitori strategici pentru astfel de proiecte.

Acest lucru presupune sa incercam sa adaugam cat mai multa valoare resurselor naturale exploatare astfel incat acestea sa devina un motor de crestere economica. In loc de a exporta materii prime brute sau semi-fabricate, Romania trebuie sa le prelucreze pe plan intern si sa exporte produse finite. Romania poate fi o tara

producatoare si exportatoare de resurse energetice complexe. Existenta unui mix de resurse energetice pe teritoriul Romaniei dar si knowhow-ul acumulat permit abordarea intregului spectru de tipuri de energie: hidro, nucleara, regenerabila, clasice, neconventionale. Nici o tara din regiune nu poseda acest mix de resurse si exploatare iar acest lucru joaca clar in avantajul Romaniei in urmatorul deceniu cu conditia ca acest obiectiv sa fie adoptat, formalizat si realizat printr-o serie de politici publice integrate care sa conduca la o planificare strategica a tuturor conexiunilor rezultate din existenta acestui mix de resurse. In mod concret acest lucru ar presupune, de exemplu:

- i. dezvoltarea capacitatilor de productie a energiei hidroelectrice;
- ii. explorarea si exploatarea zacamintelor de gaze din Marea Neagra si lansarea unui amplu program de concesiuni on-shore / off-shore;
- iii. dezvoltarea unui program concertat de explorare a resurselor neconventionale care sa atraga un numar mai mare de operatori, inclusiv companii romanesti;
- iv. demararea proiectelor de export de energie, eg Cablul Submarin;
- v. definirea unui amplu program de redeschidere a vechilor sonde si de exploatare a campurilor mature cu noi tehnologii.

Exploatarea resurselor trebuie sa contribuie la dezvoltarea tarii si sa genereze beneficii pentru intreaga societate. Este nevoie de un dialog profesional si onest care sa duca la o situatie "win-win-win" pentru toate partile implicate – guverne, companii, societate civila – si care sa stimuleze investitiile in domeniu. Pentru a asigura participarea efectiva a statului si a cetatenilor la beneficiile pe care sectorul energetic le pot aduce este nevoie de initierea unor instrumente, cum ar fi:

- i. infiintarea unui vehicul comercial al statului care sa fie actionar minoritar in fiecare concesiune acordata investitorilor, cu un mecanism de autofinantare pe masura ce zacamintele devin operationale comercial;
- ii. promulgarea unor initiative legislative prin care o parte din taxele percepute in aceste operatiuni comerciale sa revina in mod direct si cuantificabil comunitatilor locale unde se desfasoara exploatarile;
- iii. reglementarea predictibila si pe orizonturi lungi a taxelor si redeventelor obtinute;
- iv. instituirea unor strategii menite sa duca la crearea si pastrarea locurilor de munca in aceste proiecte.

Sunt necesare masuri fiscale de stimulare a consolidarii terenului agricol, precum si dezvoltarea unor proiecte de anvergura de irigatii prin PPP, cum ar fi canalul Siret-Baragan. De asemenea, sunt necesare masuri care sa incurajeze consumul produselor agricole direct de la producatori prin lanturi scurte si integrate.

d. Agricultura

Romania are un potential agricol incontestabil, cu suprafete de teren agricol intinse si fertile. Agricultura romaneasca se confrunta insa cu fragmentarea proprietatii, practicarea unei agriculturi de subzistenta, nedestinata decat in foarte mica masura pietei. Aceste aspcete duc la situatia paradoxala in care avem deficit in comertul extern cu produse agricole.

Dependenta de conditiile meteo si incapacitatea de a atrage fonduri suficiente influenteaza, in continuare, productivitatea sectorului agricol. De asemenea, Romania trebuie sa se alinieze, in continuare, la Politica Agricola Comuna (PAC), a carei editie revizuita pentru urmatoarea perioada de programare propune o serie de modificari, printre care reducerea numarului de intermediari dintre producatori si consumatorii finali, lucru care ar putea facilita accesul micilor fermieri la lanturile comerciale.

Suprafete considerabile sunt fragmentate, nu sunt consolidate si nici irigate suficient. Astfel, sunt necesare masuri fiscale de stimulare a consolidarii terenului agricol, precum si dezvoltarea unor proiecte de anvergura de irigatii prin PPP, cum ar fi canalul Siret-Baragan. De asemenea, sunt necesare masuri care sa incurajeze consumul produselor agricole direct de la producatori prin lanturi scurte si integrate.

Romania ar trebui sa demonstreze un interes crescut fata de promovarea specialistilor IT, a structurilor educationale si a facilitatilor economice pentru a crea un mediu sanatos pentru astfel de profesionisti extrem de cautati in mediul de business.

e. IT

Romanii sunt recunoscuti la nivel mondial pentru abilitatile in materie de IT, mai ales prin cei care au plecat din tara in cautarea unor oportunitati mai bune si a aprecierii fata de munca depusa, lucrând pentru mari companii sau cucerind Silicon Valley.

Romania ar trebui sa demonstreze un interes crescut fata de promovarea specialistilor IT, a structurilor educationale si a facilitatilor economice pentru a crea un mediu sanatos pentru astfel de profesionisti extrem de cautati in mediul de business.

Dificultatea recrutarii specialistilor IT este semnalata de multa vreme de angajatorii romani, ceea ce indica ingrijorarea privind numarul redus de resurse locale si faptul ca sistemul educational actual nu incurajeaza suficient exploatarea la maximum a potentialului studentilor cu abilitati IT deosebite.

Industria IT este una dintre industriile care inregistreaza cel mai rapid ritm de dezvoltare la nivel global, incurajata fiind de noile tehnologii. Romania trebuie sa tina acelasi ritm printr-o serie de masuri luate pe mai multe nivele:

- i. **Incubatoare:** numarul acestora este inca limitat pentru niste structuri care au scopul de a incuraja inovatia si dezvoltarea in domeniul IT. In timp ce in Europa, practica este des intalnita, Romania poate conta doar pe cateva initiative private.
- ii. **Clustere in IT.** Este nevoie de clustere si de politici sectoriale care sa sprijine inovatia in IT si noile tehnologii, ajutand astfel industria IT sa castige mai mult teren si mai multa vizibilitate la nivel european.
- iii. **Educatie (antreprenoriat).** Romania ar trebui sa incurajeze antreprenoriatul si, mai ales, spiritul antreprenorial, pentru a stimula energia tinerilor in vederea generarii de inovatie, creativitate, proactivitate si pentru a deveni factorii de influenta ai generatiei viitoare.
- iv. **Solutii e-governance.** Este important ca tranzitia catre sistemul de e-governance sa fie accelerata pentru ca Romania sa se alinieze la standardele europene si sa reduca birocratia.
- v. **Valorificarea abilitatilor de IT in industria de aparare.** Este recomandata dezvoltarea de capacitati de protectie impotriva „razboiului cibernetic” in colaborare cu aliatii strategici ai Romaniei, care ar creste potentialul de export atat in industria de IT cat si in cea de aparare.

f. Industriile cu potential de export

Potrivit Strategiei Nationale de Export 2011 – 2015 propusa de MECMA, prioritatile pentru export sunt, pe de o parte, industriile „clasice” cum ar fi automobile, mobila, textile si IT, dar si cele emergente bazate pe cererea la nivel mondial, cum ar fi agricultura bio, scaderea emisiilor de carbon, servicii profesionale, nanotehnologie si design.

O noutate importanta o reprezinta faptul ca strategia abordeaza exporturile romanesti in functie de regiuni, de ex. petrol si gaze in Regiunea 3 Sud, materiale de constructie in Regiunea 5 Vest, etc., incurajand astfel crearea de clustere specializate. In acelasi timp, analiza SWOT a strategiei identifica unele puncte slabe cu care se confrunta exporturile romanesti, cum ar fi: politicile economice; accesarea surselor de finantare; restrictii in legislatia muncii; practicile antreprenoriale locale; dependenta prea mare de piata europeana; numarul mare de falimente, in special in randul IMM-urilor; costurile din ce in ce mai mari legate de derularea afacerilor; si planificarea defectuoasa.

Sunt necesare mai multe eforturi pentru crearea de clustere si organizatii de clustere, cu structuri de management clare si cu un nivel ridicat de eficienta in ceea ce priveste transformarea unui grup de companii aparent diferite intr-o retea bine organizata, care are puterea si influenta in a promova oportunitati,

---

Sunt necesare mai multe eforturi pentru crearea de clustere si organizatii de clustere, cu structuri de management clare si cu un nivel ridicat de eficienta in ceea ce priveste transformarea unui grup de companii aparent diferite intr-o retea bine organizata, care are puterea si influenta in a promova oportunitati, inovatia si tehnologiile informatinale pe piata globala.

inovatia si tehnologiile informationale pe piata globala. Mai mult, este necesara intensificarea coordonarii la nivelul birourilor de export locale si al agentilor nationale raspunzatoare de strategia generala.

Alte directii legate de industriile cu potential de export care ar trebui promovate ar fi:

- i. Industria auto.** Exportul marilor autohtone, impulsionate de noile modele adaptate cerintelor pietei, ar trebui sustinut in mod constant. De asemenea, sunt de dorit masuri suplimentare, in special fiscale si logistice, care sa atraga si alti producatori de automobile internationali care sa isi mute anumite centre de productie in Romania.
- ii. Industria de aparare.** Trebuie reconsiderate programele de offset legate de inzestrarea armatei in cooperare cu parteneri din NATO si UE. In acelasi timp, in contextul alinierii la cerintele impuse de calitatea de membru al acestor doua organizatii si al interoperabilitatii cu industria de aparare europeana, sunt necesare restructurarea, dezvoltarea si modernizarea industriei de aparare.
- iii. Rolul Eximbank in comertul exterior.** Eximbank este una dintre organizatiile care pot face mai mult pentru promovarea industriilor romanesti, in special in pietele inca insuficient exploatate care devin din ce in ce mai atractive la nivel mondial, cum ar fi Africa.

g. Infrastructura

Date fiind decalajele foarte mari intre Europa de Vest si cea de Est in ce priveste infrastructura, in special cea de transport, autoritatile romane ar trebui sa elaboreze planuri in conformitate cu cerintele UE, respectiv cu impact economic pozitiv maximal si cu impact negativ minimal asupra mediului inconjurator, valorificand proiectele de infrastructura actuale sau aflate in derulare, care pot fi sustinute prin fonduri europene si parteneriate public-private (PPP). Infrastructura de transport trebuie sa conecteze Romania la marile fluxuri de marfa intre vest, est, nord si sud.

Autoritatile publice trebuie sa stabileasca obiective si prioritati clare pe marginea proiectelor de infrastructura existente versus cele noi, coreland interesele regionale si cele nationale. In ceea ce priveste PPP-urile, sectorul public trebuie sa isi asume riscuri financiare si de finantare, atat inainte de inceperea proiectelor cat si ulterior finalizarii acestora, asigurand inchiderea comerciala in beneficiul ambilor parteneri implicati. De asemenea, sunt necesare evaluari exacte privind justificarea si oportunitatea PPP-urilor, precum si pentru a determina daca sectorul public este dispus sa isi asume responsabilitatea pentru implementarea acestora, cu armonizarea tuturor aspectelor implicate.

h. Asigurarea surselor de finantare

Criza a gasit sistemul financiar romanesc dominat masiv de capitalul strain, iar finantarile de la bancile-mama pentru filialele locale au tendinte de scadere, ceea ce ingreuneaza accesul la finantarea bancara. Investitiile straine directe in Romania sunt de asemenea pe o tendinta descendenta, in ton cu evolutiile la nivel regional. Este deci nevoie stringenta de identificare rapida a unor surse alternative de finantare.

O astfel de sursa o reprezinta fondurile europene, dar nu este utilizata suficient din diverse cauze (birocratie excesiva la nivel local fata de cel european; lipsa de pregatire si motivare a personalului care se ocupa de programele europene; diferentele de interpretare care stagneaza implementarea proiectelor; implementarea defectuoasa de catre beneficiari care duce la intarzierea platilor; „timiditatea” sectorului public in a intensifica folosirea parteneriatelor public-private pentru a creste absorbtia fondurilor; etc.).

Astfel, directiile pe care Romania se poate concentra din punctul de vedere al atragerii activelor financiare ar fi urmatoarele:

- i. Investitii straine.** Stabilirea unui cadru legislativ si fiscal coordonat cu interesul national, precum si elaborarea unor masuri legate de facilitati logistice sunt esentiale pentru cresterea numarului investitiilor straine in Romania si pentru crearea unui numar semnificativ de locuri de munca.
- ii. Fonduri europene.** Crearea unui minister de resort este una dintre cele mai bune masuri luate in vederea cresterii absorbtiei acestor fonduri. Institutia trebuie sa se concentreze pe recuperarea decalajelor pentru a nu irosi aceasta sursa de care alte state s-au folosit la maximum pentru constructia interesului national.
- iii. PPP cu parteneri privati straini.** PPP-urile vin in sprijinul sectorului public prin know-how, expertiza, resursele si, mai ales, capitalul pe care il pot pune la dispozitie, precum si prin riscurile asumate pentru livrarea proiectelor respective. Prin asumarea unei atitudini constructive, de colaborare si deschidere fata de aceasta solutie, astfel incat sa genereze beneficii pentru ambele parti, PPP-urile reprezinta o solutie de crestere fara deficite.
- iv. Incurajarea capitalului autohton si a IMM-urilor.** Ar fi indicata realizarea unor studii elaborate la nivel national pe tema antreprenoriatului pentru a crea instrumente de stimulare adecvate si cu adevarat eficiente.

Surse de finantare in Romania: investitiile straine, fondurile europene, PPP cu parteneri privati straini, incurajarea capitalului autohton si a IMM-urilor.

Romania are o politica externa modesta, timida si lipsita de ambitie, atat pe plan regional, cat si pe plan global. Pentru ca situatia sa se schimbe, este nevoie de o strategie in acest sens, adoptata dupa o dezbatere in interiorul societatii romanesti, o dezbatere in care sa fie fixate obiective ambitioase, dar care sa poata fi atinse intr-un orizont de timp previzibil, 5-7 ani, si care sa fie definite in functie de interesul national al unei tari de dimensiuni medii, membru al NATO si UE, cu o pozitie regionala interesanta, cu o oarecare traditie in politica externa, care crede in democratie si stie sa isi puna in valoare atu-urile economice.

Relatii economice externe

Romania are o politica externa modesta, timida si lipsita de ambitie, atat pe plan regional, cat si pe plan global. Pentru ca situatia sa se schimbe, este nevoie de o strategie in acest sens, adoptata dupa o dezbatere in interiorul societatii romanesti, o dezbatere in care sa fie fixate obiective ambitioase, dar care sa poata fi atinse intr-un orizont de timp previzibil, 5-7 ani, si care sa fie definite in functie de interesul national al unei tari de dimensiuni medii, membru al NATO si UE, cu o pozitie regionala interesanta, cu o oarecare traditie in politica externa, care crede in democratie si stie sa isi puna in valoare atu-urile economice.

Arii relevante de actiune economica:

SUA

- » Exploatarea pozitiei geografice – Romania ca hub regional
- » Energie (atragerea de investitii in sectorul energetic din Romania, inclusiv cel al energiei nucleare; atragerea investitorilor in sectorul explorarii si exploatarei rezervelor de petrol si gaze, inclusiv pe platforma continentală a Marii Negre)
- » Agricultura (atragere de investitii in agricultura si in productia si procesarea produselor agricole pentru cresterea capacitatii de export in Rusia si Asia Centrala)
- » IT (atragerea de investitii in sectorul IT si in dezvoltarea centrelor de cercetare; intensificarea relatiilor de colaborare inclusiv in ceea ce priveste mecanismele de aparare in zona razboiului cibernetic)
- » Atragerea de surse financiare (accesarea pietei financiare din SUA pentru obtinerea de fonduri si atragerea de investitori care sa participe in IPO-urile societatiilor romanesti)
- » Industrii cu potential de export
  - i. *industria auto* trebuie impulsionata prin cresterea productiei Ford, atragerea de subcontractori si prin exploatarea potentialului de export
  - ii. *industria de aparare* poate beneficia de pe urma relatiilor intensificate cu Statele Unite prin cresterea exporturilor, in contrapartida cu programele de offset.

EUROPA

- » Exploatarea pozitiei geografice – Romania ca hub regional
  - i. atragerea de fonduri europene si credite BEI pentru dezvoltarea infrastructurii feroviare, rutiere si navale. De asemenea, Romania trebuie sa isi consolideze pozitia in cadrul coridoarelor europene, inclusiv prin Strategia Dunarii prelungite cu Asia Centrala si Caucaz, punandu-si astfel la dispozitie expertiza in management;
  - ii. atragerea de investitii pentru transformarea zonei Constanta in centru logistic regional.
- » Energie
  - i. sprijin pentru conectarea Romaniei la traseele energetice regionale si nu numai;
  - ii. exploatarea potentialului Romaniei ca sursa de energie regenerabila (de ex. Romania are cel mai mare parc eolian din Europa Centrala si de Est);
- » Agricultura
  - i. atragerea de fonduri europene pentru modernizarea agriculturii si cresterea potentialului sau de export;
  - ii. dezvoltarea capacitatilor de productie si procesare pentru cresterea exporturilor in Rusia si Asia Centrala;
- » Infrastructura prin PPP
  - i. atragerea de parteneri europeni in PPP-uri;
  - ii. racordarea la marile coridoare de transport europene
  - iii. dezvoltarea infrastructurii navale si transportului pe calea ferata
- » Atragerea de surse financiare
  - i. atragerea de investitori strategici in sectorul bancar din Romania, in vederea consolidarii si cresterii capacitatii de finantare a acestuia
  - ii. cresterea gradului de absorbtie a fondurilor europene.
- » Industrii cu potential de export (in special in ceea ce priveste industria auto).

BALCANII DE VEST

- » Competitivitate
  - i. adoptarea si implementarea unei legislatii care sa atraga in Romania structuri regionale ale investitiilor straine din zona (legislatie de reglementare a holding-ului, printre altele);
  - ii. dezvoltarea infrastructurii de transport si comunicatii;
  - iii. dezvoltarea facilitatilor logistice.
- » Exploatarea pozitiei geografice – Romania ca hub regional
- » Infrastructura
  - i. dezvoltarea retelei interne de infrastructura de transport rutier si cale ferata;
  - ii. planificarea marilor proiecte de infrastructura in vederea conectarii cu tarile vecine.

RELATIA CU RUSIA

- » Energie (dezvoltarea si participarea la marile coridoare energetice)
- » Agricultura
  - i. dezvoltarea potentialului de export al produselor agricole si agroalimentare, mobilei, textilelor, industriei bunurilor de consum si al utilajelor;
  - ii. dezvoltarea potentialului de export promovand produse din centrele logistice din zona Constanta;
  - iii. conectarea Romaniei la traseul magistralelor energetice de petrol si gaze;
- » Industrii cu potential de export (industria auto).

RELATIA CU CHINA

- » Exploatarea pozitiei geografice – Romania ca hub regional
  - i. atragerea investitorilor in zona centrelor logistice;
  - ii. atragerea de parteneri in parteneriate public-private in

Romania in domeniul energiei si al infrastructurii (inclusiv sosele si poduri rutiere);

iii. atragerea de finantari pe termen lung de pe piata chineza de catre guvern;

- » Infrastructura (PPP);
- » Atragerea de surse financiare (investitii straine directe);
- » Industrii cu potential de export
  - i. dezvoltarea de capacitati de productie cu produse care sa incorporeze sub-ansamble chinezesti in vederea exportului pe piata europeana.

ORIENTUL MIJLOCIU SI LUMEA ARABA

- » Energie (diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze si titei)
- » Agricultura (atragerea de investitii in agricultura si cresterea potentialului de export)
- » Infrastructura (PPP si atragerea de investitii in infrastructura prin fondurile suverane)
- » Industrii cu potential de export (cresterea potentialului de export al industriei de aparare pentru Orientul Mijlociu prin programele de offset cu Statele Unite)

AFRICA

- » Industrii cu potential de export (in special industria auto si cea de aparare)

REGASIREA COERENTEI IDENTITARE SI A COEZIUNII SOCIALE

Dincolo de frustrarile inerente cauzate de dificultatile perioadei de tranzitie, societatea romaneasca si-a pierdut increderea in actul politic si in cei ce il infaptuiesc, clivajul guvernati/guvernanti devenind evident in ultimii doi ani.

Cercetarile sociologice au indicat, in mod constant, preferintele europene si euroatlantice pronuntate ale romanilor. Acestui apetit euroatlantic i se opun insa tendintele nationaliste, populismul in crestere, peisajul mediatic mediocru si dialogul politic coborit la standardele impuse de media autohtona.

Ultimele doua decenii au adus mari schimbari in societatea romaneasca, expusa noilor reguli si cerinte ale democratiei si economiei de piata, pe de o parte, si afectata de incercarile de reforma si de esecurile acestora, pe de alta. Dincolo de frustrarile inerente cauzate de dificultatile perioadei de tranzitie, societatea romaneasca si-a pierdut increderea in actul politic si in cei ce il infaptuiesc, clivajul guvernati/guvernanti devenind evident in ultimii doi ani. Cei 6 ani de membru al Uniunii Europene au adus noi presiuni asupra societatii romanesti, confruntata in interior cu o lipsa de coerență politica, economica si sociala si in exterior cu o imagine proasta despre Romania si romani. Lipsa unor obiective nationale, cum a fost pina in 2007 integrarea euro-atlantica, contribuie la dizolvarea coeziunii sociale si la cresterea sentimentului de alienare a populatiei, aducind prejudicii mindriei de a fi roman.

Resurse si constringeri

Cercetarile sociologice au indicat, in mod constant, preferintele europene si euroatlantice pronuntate ale romanilor. Acestui apetit euroatlantic i se opun insa tendintele nationaliste,

populismul in crestere, peisajul mediatic mediocru si dialogul politic coborit la standardele impuse de media autohtona. Acestea mentin diferentele civilizationale cu Europa de Vest in aceeasi masura in care corup, in cadrul propriei populatii, imaginea de societate romaneasca, roman si romanism. Astfel, Romania se confrunta cu o societate obosita si lipsita de elan romanesc in interior si cu o reputatie proasta, atit pe plan politic cit si social, in afara. Problema reputatiei va fi tratata in capitolul urmator, acesta ramanand dedicat coerenței identitare si mandriei nationale.

Un studiu al Fundatiei Bertelsmann din acest an, bazat pe date culese intre 1989-2012, plaseaza Romania pe ultimul loc in Europa in ceea ce priveste coeziunea sociala, definita ca fiind acea "calitate superioara a unei bune vecinatati". In societatile cu o coeziune puternica intre membrii societatii se stabileste o relatie emotionala solida si un simt dezvoltat al solidaritatii, care lipsesc in societatile cu un grad scazut al coeziunii sociale. Studiul a analizat retelele sociale, increderea in oameni, acceptarea diversitatii, gradul de identificare, increderea in institutii, simtul dreptatii (justitiei), solidaritate si intrajutorare, acceptarea regulilor sociale si implicarea in viata civica. Singurul punct in care Romania inregistreaza o

evolutie pozitiva este legat de acceptarea diversitatii, adica a gradului de tolerenta fata de minoritatile sexuale, directia ascendenta remarcand-se intre anii 2009-2012. Romanii nu se distanteaza numai de clasa politica, ci si unii de altii, pierzindu-si simtul identitar comun. Aceasta realitate trebuie sa stea la baza politicilor sociale si a reformelor din acest domeniu.

Aspiratii si prioritati

Pentru a isi putea implini ambitiile si a se repositiona pe o spirala de dezvoltare ascendenta si accelerata, Romania are nevoie de o societate inchegata, unita si care sa aiba apucaturi europene – nu doar aspiratii in acest sens. Recistigarea coeziunii sociale si a mindriei de a fi roman trebuie sa inceapa cu educatia si sa continue in celelalte domenii ale societatii: dialogul intercomunitar, increderea in elite si in clasa politica, dezvoltarea simtului civic.

Crearea unei societati moderne, plecind din acest punct, necesita o reforma majora a sistemului educational. Dincolo de redresarea slabiciunilor procesului de invatare, acesta trebuie sa includa formarea sentimentului comunitar si crearea obiceiurilor democratice europene. Acestea nu se invata doar incluzindu-le ca materii in programa scolara, ci prin practicarea lor in cadrul si in afara scolii.

Clivajul guvernati/guvernanti nu poate fi redus decit prin actiunea constienta si coerenta a clasei politice in aceasta directie. Daca in alte aspecte ale societatii solutiile de redresare pot veni din partea altor actori, de exemplu organizatiile neguvernamentale, solutionarea acestui aspect ii revine clasei

politice. Dezbaterea publica trebuie reasezata intr-o logica a valorilor si a argumentelor si realizata cu profesionalism si eleganta. Relationarea cu societatea si/sau cu reprezentatii ei este imperativa si in afara campaniilor sau scopurilor electorale. Consultarea publica, respectiv a grupurilor de expertiza si interese, in elaborarea politicilor publice trebuie sa depaseasca stadiul formalitatii si sa capete substanta si sa aduca beneficii ambelor/tuturor partilor implicate.

Desi obosita si umilita, Romania are povesti de succes si motive de mindrie recente. Acestea insa sint mai totdeauna umbrite de multitudinea de probleme si frustrari, sau sint pur si simplu ignorate. Daca in acest moment mass media ramine captiva unei logici primitive de rating, clasa politica dar si mediul neguvernamental pot prelua initiativa si demersul iterarii povestilor de succes si a motivelor de mindrie a Romaniei si a societatii romanesti. Acest demers nu trebuie sa devina nici nationalist, nici populist, desi pericolul alunecarii in aceste directii este foarte mare in astfel de abordari.

Toate acestea nu suplinesc insa nevoia de rezultate in domeniul economic sau al reformelor sociale (incluzind sanatatea). Schimbarea retoricii si a modului de purtare a dialogului nu sint suficiente pentru a asigura o mai buna coeziune sociala sau o societate mai mindra. Ele trebuie sa fie insotite de un act de guvernare diferit, axat pe principiile si valorile buneii guvernari si centrat pe cetatean. Buna guvernare va fi abordata in capitolul urmator.

Un studiu al Fundatiei Bertelsmann din acest an, bazat pe date culese intre 1989-2012, plaseaza Romania pe ultimul loc in Europa in ceea ce priveste coeziunea sociala, definita ca fiind acea "calitate superioara a unei bune vecinatati".

Schimbarea retoricii si a modului de purtare a dialogului nu sint suficiente pentru a asigura o mai buna coeziune sociala sau o societate mai mindra. Ele trebuie sa fie insotite de un act de guvernare diferit, axat pe principiile si valorile buneii guvernari si centrat pe cetatean.

Recomandari de politici publice

- a. Reforma educatiei.** Aceasta ar trebui sa includa, pe langa masurile necesare cresterii calitatii actului educativ, si preocupari pentru educarea in spiritul comunitatii si al valorilor democratice europene. Foarte importanta este cultivarea calitatilor necesare unei dezbateri axate pe argumente, incluse in programele educationale din mai toate tarile europene. Cooperarea cu organizatii neguvernamentale din domeniul educativ, dar si cele din alte domenii, poate imbogati substantial atat nivelul conceptelor abordate cit si maniera de predare/invatatare a acestora.
- b. Reasezarea dezbaterii publice si a dialogului politic intr-o logica a valorilor si a profesionalismului.** Guvernantii in special si clasa politica in general trebuie sa isi reinventeze retorica si aparitiile, aliniindu-le cu cele ale similarilor europeni si ridicandu-le la nivelul acestora. Populismul, nationalismul si extremismul politic sint amenintari crescinde nu numai asupra nivelului dezbaterii publice, ci si asupra valorilor sociale si culturale. Investitiile in media de calitate trebuie incurajate si profesionalismul media stimulat prin aprecierea publica a jurnalistilor ce se incadreaza in aceasta categorie. Mediul neguvernamental poate prelua initiativa in acest sens, depasindu-se astfel suspiciunile de partizanat politic al respectivilor jurnalisti. In acest domeniu, ca si in toate domeniile in general si in cele sociale in special, cooperarea guvernamental-neguvernamental contribuie la crearea masei critice a demersului.
- c. Redefinirea clasei politice pe principii valorice, morale si profesionale.** Depasirea actualei imagini a clasei politice ca o grupare corupta si incompetenta cere un efort constient si sustinut al partidelor politice si al guvernantilor. Continuarea eforturilor anti-coruptie este imperativa, impreuna cu adoptarea de masuri comprehensive, atat legale cit si procedurale, de limitare si eliminare a acesteia. Impreuna cu adoptarea consecventa a conduitei politice europene, aceste eforturi vor duce la crearea unei perceptii imbunatatite despre clasa politica si capacitatile acesteia.
- d. Asumarea de proiecte culturale si identitare de anvergura si vizibilitate.** Acestea pot readuce romanii impreuna si ii pot face sa se simta mindri de identitatea lor, dar pot in acelasi timp sa "poarte faima Romaniei" si sa contribuie la imbunatatirea reputatiei sale in afara. Aceste proiecte ar trebui gindite de un cerc mai larg care sa poata evalua impactul unei propuneri de astfel de proiect asupra mediului intern si extern si desena proiectul astfel incit sa maximizeze acest impact.
- e. Asumarea dialogului cultural intercomunitar .** Acesta trebuie sa implice nu numai comunitatile din Romania, ci si cele din diasporele romanesti si comunitatile de romani din vecinatatea geografica.
- f. Construirea si asumarea unei politici coerente de integrare nationala a comunitatilor vulnerabile, inclusiv Roma.** Aceasta politica trebuie sa se bazeze pe refuzul absolut al politicilor discriminatorii, izolarii si criminalizarii. Ea trebuie construita in cooperare cu organizatiile neguvernamentale, mai ales a celor cu expertiza in integrarea sociala, educatie, dezvoltare comunitara, precum cu in cooperare cu antreprenorii economici si sociali.

BUNA GUVERNANTA SI PROMOVAREA VALORILOR DEMOCRATICE

“Being strong makes one rich, and being rich makes one strong”.

Context

Pentru a isi atinge obiectivele de interes national, fie in plan securitar, economic sau social, Romania are nevoie de reputatia unui jucator serios, predictibil si puternic. Dobindirea si pastrarea unei bune reputatii devine astfel ea insasi obiectiv de interes national. Romania se afla deocamdata intr-un cerc vicios in care nu isi poate atinge toate obiectivele pentru ca nu se bucura de o reputatie excelenta si nu se bucura de o reputatie excelenta pentru ca nu isi poate atinge obiectivele. Acest cerc vicios trebuie transformat intr-un cerc virtuos nu prin minimizarea obiectivelor, ci prin imbunatatirea reputatiei. Nevoia unei mai bune reputatii trebuie acceptata de jucatorii politici si sociali, care trebuie sa se axeze imediat pe imbunatatirea acesteia trecind peste faza prelungita periculos de aratare a vinovatului cu degetul dintr-o tabara in alta.

Aceasta reputatie trebuie imbunatatita atit in fata partenerilor si competitorilor politici si economici

externi, dar si in fata propriei populatii, ea insasi un factor important de proiectie a unei bune reputatii. Un prim pas necesar este intelegerea si acceptarea faptului ca o buna reputatie este reflectia unui comportament serios, predictibil si puternic – nu doar rezultatul unei bune campanii de media sau al unei diplomatii iscusite. Aceste metode pot ajuta la raspindirea bunei reputatii, dar aceasta se obtine doar prin respectarea regulilor de joc al unei tari democratice si inteligente.

Resurse si constrangeri

Un plan de relansare a unei bune reputatii de tara ar trebui sa imbine construirea acesteia in plan intern si propagarea ei in plan extern. La momentul actual, pe plan extern Romania se bucura de reputatia unui partener solid in plan securitar pentru NATO si pentru Statele Unite ale Americii si a unui jucator economic slab, dar mai putin instabil decit multi altii din aceasta zona geografica. In acelasi timp, insa, Romania proiecteaza un deficit de buna guvernanta, atit in plan politic cit si economic, si ramine victima unei perceptii de instabilitate democratica si coruptie la nivelul administratiei. Indicii

---

Economist World in 2014, la analiza riscului de miscari sociale pentru anul respectiv incadreaza Romania la categoria 4 (risc mare) din 5 posibile, alaturi de Ungaria, Georgia, Serbia si Rusia. “Indicele de Perceptie a Coruptiei 2013” al Transparency International, arata dezamagirea populatiei fata de deciziile politice. Romania este pe locul 69 din 177 de state analizate, cu 5 pozitii mai jos fata de anul trecut.

de evaluare a gradelor de democrație, stabilitate și integritate ale țărilor sunt în ușoară scădere în acest an pentru România. *Economist World in 2014*, la analiza riscului de mișcări sociale pentru anul respectiv încadrează România la categoria 4 (risc mare) din 5 posibile, alături de Ungaria, Georgia, Serbia și Rusia. "Indicele de Percepție a Corupției 2013" al Transparency International, arată dezamagirea populației față de deciziile politice. România este pe locul 69 din 177 de state analizate, cu 5 poziții mai jos față de anul trecut.

Această percepție este dată atât de carente propriu zise în procesul de guvernare, cât și de slaba promovare a povestilor de succes și a aspectelor pozitive ale României. Deficitul de bună guvernare se manifestă prin:

- i. volatilitatea cadrului legislativ, în special cel economic
- ii. corupția din cadrul instituțiilor statului
- iii. lipsa de soliditate și uneori de coerență a politicilor publice, în plan economic și de politică externă în special
- iv. reversibilitate strategiilor naționale și a politicilor publice cu fiecare ciclu electoral
- v. reflectarea competiției politice interne în acțiunile externe ale țării.

La toate acestea se adaugă insuficiența promovării povestilor de succes, fie ele în plan politic, economic sau social. Pe planul povestilor de succes, insuficiența promovării acestora este o carență evidentă. Ceea ce a agravat însă

această dimensiune a problemei a fost tendința de a supra-licita atunci când acele povești de succes ale României au ajuns să fie „povestite” altora: pe de o parte promovarea lor s-a făcut de o manieră heuripistă, excesivă, stahanovită și, în final, contraproductivă; pe de altă parte, intensitatea excesivă a efortului de promovare a continuat explicit, sau a sugerat implicit, ideea că simpla existență a acestor povești de succes ar trebui să reseteze, sau să steargă, variile deficite și lipsuri ale României – altfel spus, este vorba de neînțelegerea vitezei uluitoare cu care este pierdută credibilitatea, dar și a ritmului extrem de lent cu care aceasta poate fi recastigată. Tot pe acest plan, acele povești de succes au fost uneori promovate dintr-un unghi de autocompatimire și de autovictimizare, cu același subtext că României îi trebuie scuzate sau iertate scapările anterioare.

Din 1990, carentele procesului de guvernare nu au fost abordate sistematic, credibil și la nivel fundamental. Așa-zisele reforme structurale au fost începute sub presiuni externe, fără ca România să-și însușească vreodată necesitatea implementării lor pentru interesul ei, spre deosebire de nevoia de a satisface cerințele (sau de a fi pe placul) actorilor externi, fie aceștia NATO, UE, SUA, șamd. Efectul net a fost o abordare caragială a reformelor structurale ale statului și guvernării: „ori să se revizuiască, primesc! Dar să nu se schimbe nimica; ori să nu se revizuiască, primesc! dar atunci să se schimbe pe ici pe colo, și anume în punctele... esențiale...”

Carentele procesului de guvernare trănite peste două decenii au dus la alienarea populației și la un clivaj evident între guvernati și guvernanți. Mai mult și mai periculos, imprimarea cetățenilor o distanțare emoțională nu numai de actul

de guvernare și de cei care îl exercită, ci și de țară în general, ducând la estomparea minții naționale. În acest mod cetățenii devin și mai indiferenți față de politicile publice, acestea devin din ce în ce mai nereprezentative și incoerente, ducând la mărirea în continuare a clivajului dintre guvernati și guvernanți. Acest nou cerc vicios poate fi transformat destul de repede într-unul virtuos de către politicieni prin schimbarea modului de creare a politicilor publice, reapproprierea de cetățean și punerea interesului național mai presus de cel personal. El poate de asemenea fi schimbat de către societate, prin punerea de presiune asupra politicienilor de a opera schimbările structurale în actul general de guvernare, dar o astfel de schimbare ar dura probabil alte două decenii, timp în care România ar continua să rateze oportunitățile strategice generate de noua dinamică internațională și regională.

La fel de importante, și deloc de neglijat, sunt efectele carentelor de guvernare asupra sectorului privat, a reputației României așa cum este ea evaluată prin companiile ei, prin interacțiunea ei cu actorii din sectorul privat extern: companii private, marile bănci, participanți din piețele de capital, investitorii străini (atat cei prin portofoliu/fonduri, cât și cei strategici).

Mecanismul de transmisie a deficitului de credibilitate proiectat de România, de la sectorul public/aparatul de guvernare către cel privat nu este complex: prin modul lor de funcționare, statul român și instituțiile sale creează o posibilitate redusă pentru actorii sectorului privat de a interacționa cu aceste instituții pe coordonate de eficiență, profesionalism, punctualitate, seriozitate, șamd. Chiar în cazul în care companiile insistă să facă acest lucru, costul de satisfacere al

acestor imperative devine mai mare decât cel al abordării clasice (ne descurcăm, îi fentăm, mergem și așa). Numai cei mai perseverenți actori ai sectorului privat reușesc să facă față unui baraj de controale, reguli pernicioase și oneroase, adoptate la nivel declarativ pentru binele public dar implementate practic cu efectul opus. Mediul de afaceri astfel creat sfârșește prin a impune companiilor care nu dispun de resurse abundente (de răbdare și nu numai) condiția de a se plia metehnelor care frânează reformele structurale ale statului.

Se creează astfel un cerc vicios care se autoalimentează și agravează de-a lungul timpului, în care interacțiunea dintre sectorul public și cel privat rămâne blocată pe aceiași parametri ai lipsei de integritate, profesionalism, productivitate, coerență, predictibilitate. Practic, nimeni nu are motivația de a rupe acest cerc, deoarece efortul nu este răsplătit, ci pedepsit. Bineînțeles, există excepții de la regulă, dar acestea sînt doar atât – excepții.

Interacțiunea cu statul determină o pondere mare a economiei românești și ajunge să imprime ritmul activității economice chiar și în sfera interacțiunii dintre companiile private fără ca statul să aibă un rol în această. Prin întârzierea rambursărilor TVA, prin modul oneros în care reglementează activitatea economică, statul și sectorul public ajung să imprime ritmul și atitudinile lor chiar dacă nu participă direct în anumite tranzacții.

Când ajung să interacționeze cu actorii externi, actorii sectorului privat românesc aduc cu ei bagajul relației cu statul, precum și bagajul interacțiunilor din economia autohtonă (poluată de atitudinea statului). Astfel, eforturile de a se plia normelor de seriozitate și profesionalism din mediul extern devin cu atât mai dificile

---

Din acest motiv, companiile românești care nu depășesc blocajul obiceiurilor din mediul autohton de afaceri sfârșesc prin a consolida și acutiza deficitul de credibilitate al României pe plan extern. De la relațiile cu investitorii străini, la normele de guvernanta corporativă, standarde de transparență și conduita de afaceri în general, decalajul dintre obișnuința mediului local și cerințele celui extern devine greu (dar nu imposibil) de depășit.

In Romania exista un bun fundament pentru un dialog civic eficient si sint numeroase astfel de exemple atat la nivel local cit si national. Deocamdata accentul se pune pe astfel de dialoguri esuate si nu sint deloc promovate, nici in acest domeniu, povestile de succes.

datorita diferentei mari dintre ceea ce actorii sectorului privat cunosc pe plan local si ce intalnesc pe plan extern.

Din acest motiv, companiile romanesti care nu depasesc blocajul obiceiurilor din mediul autohton de afaceri sfarsesc prin a consolida si acutiza deficitul de credibilitate al Romaniei pe plan extern. De la relatiile cu investitorii straini, la norme de guvernanta corporativa, standarde de transparenta si conduita de afaceri in general, decalajul dintre obisnuinta mediului local si cerintele celui extern devine greu (dar nu imposibil) de depasit.

Cu cat mai mult timp va dura efortul de a depasi acest decalaj, cu atat mai mult deficitul de credibilitate al Romaniei are sanse sa devina un atribut cvasi-permanent al relatiei acesteia cu lumea care o inconjoara.

La nivel concret, acest deficit de credibilitate are consecinte multiple si deloc neglijabile: un ecart mai mare intre dobanzile impuse Romaniei si cele de referinta, cota de rating, conditiile mai stringente ale acordurilor de finantare, un numar mai redus de oportunitati, interesul limitat al unor categorii de investitori cu un apetit de risc mai putin pronuntat.

Aspiratii si prioritati

Atingerea obiectivelor strategice ale Romaniei necesita rezolvarea carentelor de buna guvernanta si promovarea mai agresiva a povestilor de succes. Unele aspecte necesita schimbari majore in modul de functionare a institutiilor si in procesul de formare de politici publice care nu se pot infaptui peste noapte si pentru care durata unui mandat guvernamental este insuficienta.

O modalitate de garantare a continuitatii acestor schimbari dincolo de ciclurile electorale este implicarea altor actori sociali independenti de ciclurile politice (business, organizatii neguvernamentale, partide politice non-parlamentare, sindicate) in promovarea si implementarea acestora, pentru ducerea lor la finalitate prin cicluri politice succesive. In Romania exista un bun fundament pentru un dialog civic eficient si sint numeroase astfel de exemple atat la nivel local cit si national. Deocamdata accentul se pune pe astfel de dialoguri esuate si nu sint deloc promovate, nici in acest domeniu, povestile de succes. O mai buna intelegere a naturii tranzactionale a acestui dialog ar diminua frustrarile si ar manageria mai bine asteptarile de o parte si de alta.

Pe de alta parte, exista schimbari si imbunatariri cu aplicatie si effect imediat. Acestea ar trebui implementate cu prioritate, fara insa a se merge pe ideea unui *quick fix* si a se renunta la schimbarile structurale si procedurale majore.

Recomandari de politici publice

Romania are nevoie acuta de o mai buna capacitate de analiza si dezvoltare de scenarii, care sa asigure fundamentul politicilor publice. Aceasta capacitate se afla, in anumite sectoare si intr-o masura limitata, in societatea civila (think tank-uri), a caror consultare institutionalizata ar contribui substantial la o mai buna fundamentare a politicilor publice. Se implica reformarea institutiilor publice care genereaza analiza si dezvoltarea capacitatii acestora de creare de scenarii. In mod particular, se impune crearea de institute de cercetare a relatiilor internationale a caror agenda si conducere sa nu fie influentate de ciclul electoral. In ceea ce priveste politicile publice din zona economica si de business, se impune consultarea reala si profesionala a grupurilor de interese din aceasta zona. Mai mult, se impune crearea unei strategii de relansare economica a Romaniei prin consultare cu cei direct implicati in zona economica si incadrarea politicilor publice in aceasta *grand strategy*, fara deraieri suplimentare.

- a. Adoptarea unei legislatii si unui set de proceduri anti-coruptie comprehensive.
- b. **Folosirea mai activa si profesionista a instrumentelor diplomatiei publice**
Finantarea sau sustinerea mai coerenta si viguroasa a activitatilor de diplomatie publica ar imbunatati considerabil calitatea mesajelor transmise mediilor externe. Aceasta implica nu numai o mai buna institutionalizare a diplomatiei publice, ci si mai atenta identificare a actorilor de diplomatie publica si a actiunilor acestora care pot si sint in beneficiul Romaniei (studii, forumuri, evenimente in capitale importante etc). In mod similar profesionalizarea ODA (SPELL OUT) ar permite promovarea proiectelor importante pentru avansarea scopurilor strategice ale Romaniei, reflectindu-se in reputatia de donator inteligent pe care aceasta si-ar crea-o.
- c. **Relansarea diplomatiei economice.** MAE ar trebui sa (re)angajeze economisti care sa contribuie la crearea directiilor de diplomatie economica, evident in colaborare cu celelalte ministere in domeniu. Ambasadele Romaniei ar trebui sa fie mai viguroase in reprezentarea intereselor economice ale tarii (dupa definirea fara echivoc a acestora).
- d. **Folosirea profesionala a mass mediei ca instrument de articulare si propagare a interesului national.** Decidentii politici trebuie sa abordeze serios problemele serioase, iesind din tendinta actuala a mass mediei de a vulgariza si banaliza informatia pentru a o face vandabila. Decidentii politici ar trebui sa analizeze serios peisajlu mediatic romanesc si implicatiile pe care acesta il are in plan intern si extern si sa inverseze tendinta actuala de non-profesionalism generalizat in mass media prin stimularea investitiilor publice si privat e in domeniu. Publicarea de editoriale serioase si de substanta in acele publicatii care garanteaza seriozitatea actului jurnalistic ar fi un bun inceput pentru schimbarea tonului in discutiile politice. Aceasta practica trebuie extinsa si la mass media straina, pentru a furniza in mod direct si nealterat mediilor externe acea informatie care se doreste a ajunge la ele.

Participanti la program

Daniel Badea

Managing Partner
Clifford Chance Badea

Sergiu Celac

Ambasador, Consilier principal
Centrul National pentru Dezvoltare
Durabila

Claudiu Cercel

Director General Adjunct
BRD - Groupe Société Générale

Iulian Chifu

Consilier prezidențial
Departamentul pentru Afaceri Strategice,
Securitate si Politica Externa
Administratia prezidentiala

Dan Chiribuca

Director
Centrul de Dezvoltare Universitara al
Universitatii Babes-Bolyai

Antonia Colibasanu

Vice-presedinte Marketing International
Stratfor

Mihnea Constantinescu

Ambasador cu insarcinari speciale
Ministerul Afacerilor Externe

Cristian David

Ministru-delegat pentru Romania de
Pretutindeni

Nicolae Danila

Membru al Consiliului de administratie
Banca Nationala a Romaniei

Cristian Diaconescu

Consilier Prezidential, seful Cancelariei
Prezidentiale
Administratia prezidentiala

Luiza Tomescu Dinu

Director Departament Juridic
OMV Petrom S.A.

Cosmin Dobran

Comisia Europeana

Dan Dungaciu

Director
Institutul de Stiinte Politice si Relatii
Internationale

Mircea Enache

Director
Center of Excellence in Planning (CEP),
Bucharest

Iulian Fota

Consilier Prezidential
Departamentul Securitatii Nationale
Administratia prezidentiala

Alexandra Gatej

CEO
Maldon & Wat

Mircea Geoana

Presedinte
Institutul Aspen Romania

Sebastian Huluban

Secretar de stat pentru politica de aparare
si planificare
Ministerul Apararii Nationale

Alina Inayah

Director
Biroul din Bucuresti al GMF

Lucian Isar

Fost Ministru-delegat pentru Mediul de
Afaceri

Vasile Iuga

Country Managing Partner
PwC Romania

Raluca Ivanof

Consultant
GEA Strategy & Consulting SA

Gheorghe Magheru

Director politic
Ministerul Afacerilor Externe

Sergiu Medar

Presedinte
SM World Solution

Teodor Melescanu

Director
Serviciul de Informatii Externe

Christian Mititelu

Membru
Consiliul National al Audiovizualului

Sorin Mindrutescu

CEO
Oracle Romania

Madalina Mocan

Director Executiv
Centrul Ratiu pentru Democratie

Liviu Muresan

Presedinte
Fundația EURISC

Catalin Nastasescu

Director cabinet
Cabinet Secretar de Stat
Ministerul Finantelor Publice

Misu Negritoiu

Presedintele Consiliului de Administratie
ING Bank Romania

Razvan Nicolescu

Vice Presedinte, Agentia pentru
Cooperarea Autoritatilor de Reglementare
din Domeniul Energiei (ACER)
Manager Corporate Public Affairs, OMV
Petrom

Vladimir Pasti

Profesor
Facultatea de Sociologie, SNSPA

Ciprian Paltineanu

Executive Director, Large
Corporate
UniCredit Tiriac Bank

Cristian Pirvulescu

Director Dezvoltare afaceri
Romelectro SA

Florin Pogonaru

CEO
Central European Financial Services

Liliana Popescu

Prorector
SNSPA

Andrei Postelnicu

Analist

Catalin Predoiu

Fost Ministru al Justitiei, fost Ministru
interimar al Afacerilor Externe
Prim-vicepresedinte PDL

Grigore Scarlatoiu

Director Executiv
Comitetul pentru Drepturile Omului in
Coreea de Nord

Laura Sitea

Ofiter de Afaceri Politice
Biroul reprezentantului special al ONU
pentru Siria
Organizatia Natiunilor Unite

Marius Stoian

Jurnalist

Serban Toader

Senior Partner
KPMG Romania

Stefan Tudos

CFO
ID Grup

Andrei Tarnea

Director Executiv
Institutul Aspen Romania
V

Contributori

Antonia Colibasanu

Vice-presedinte, Marketing International
Stratfor

Cosmin Dobran

Comisia Europeana

Alexandra Gatej

CEO, Maldon & Wat
Membru al board-ului, Institutul Aspen
Romania

Mircea Geoana

Senator
Presedinte, Institutul Aspen Romania

Alina Inayeh

Director, Biroul din Bucuresti al GMF

Vasile Iuga

Country Managing Partner, PwC Romania
Membru al board-ului, Trezorer, Institutul
Aspen Romania

Ciprian Paltineanu

Executive Director, Large Corporate,
UniCredit Tiriac Bank

Florin Pogonaru

CEO, Central European Financial Services
Vice-presedinte, Institutul Aspen Romania

Andrei Postelnicu

Analist

Andrei Tarnea

Director Executiv, Institutul Aspen
Romania

***Contributori lucrari pe parcursul
programului***

Dan Dungaciu

Director, Institutul de Studii Relatii
Internationale
Academia Romana

Luca Niculescu

Jurnalist

